

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Osobní automobil v podnikání

Personal Car in Business

Student: Eva Mohelníková
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Veronika Křelinová

Ostrava 2012

Zadání bakalářské práce

Student: **Eva Mohelníková**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Specializace: 00 Účetnictví a daně
Téma: Osobní automobil v podnikání
Personal Car in Business

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Vymezení osobního automobilu v rámci legislativní úpravy
  3. Specifika účtování a uplatňování nákladů v souvislosti s osobním automobilem
  4. Případová studie
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BENDA, Václav a Ladislav PITNER. *Daň z přidané hodnoty s komentářem k 1. 4. 2011.* 6. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 480 s. ISBN 978-80-7263-676-1.
CARDA, Jindřich a kol. *Lexikon účetních souvztahností od A do Z.* 1. vyd. Praha: Verlag Dashöfer, 2009. 1 000 s. ISSN 1801-786X.
KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelů 2011.* 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 670 s. ISBN 978-80-7357-618-9.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Veronika Křelinová**

Datum zadání: 25.11.2011
Datum odevzdání: 11.05.2012

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežné prohlášení

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.“ Přílohu č. 1 jsem použila z internetových stránek www.dopravni-inspektoraty.cz, příloha č. 2 mi byla dána k dispozici z moodlu, přílohy č. 3 až 5 z knihy Automobil v podnikání od Janouška K., Fitříkové D., Procházkové D. a Žmolíka Ch.

V Ostravě dne 11. května 2012

Eva Mohelníková

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Vymezení osobního automobilu v rámci legislativní úpravy	6
2.1	Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích	6
2.2	Vyhláška č. 243/2001 Sb., o registraci vozidel	8
2.3	Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (zákon o silničním provozu).....	9
2.4	Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty	10
2.5	Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.....	12
3	Specifika účtování a uplatňování nákladů v souvislosti s osobním automobilem	16
3.1	Pořízení osobního automobilu	16
3.1.1	Pořízení automobilu koupí	17
3.1.2	Pořízení automobilu na leasing	19
3.1.3	Pořízení automobilu na úvěr	25
3.2	Odpisy.....	26
3.2.1	Účetní odpisy.....	26
3.2.2	Daňové odpisy.....	30
3.2.3	Odpisování technického zhodnocení.....	36
3.3	Vyřazení vozidla z obchodního majetku	37
3.3.1	Vyřazení vozidla prodejem	38
3.3.2	Vyřazení vozidla darováním	39
3.3.3	Vyřazení automobilu likvidací	40
3.3.4	Vyřazení automobilu přearováním do osobního užívání.....	41
3.4	Výdaje spojené s provozem automobilu.....	41
3.4.1	Pohonné hmoty.....	42
3.4.2	Údržba a opravy	43
3.4.3	Daň silniční	44
3.4.4	Pojištění.....	45
4	Případová studie.....	47
4.1	Charakteristika firmy Alfa.....	47
4.2	Předpoklady.....	47
4.3	Nákladovost jednotlivých variant a jejich srovnání	48

4.4	Analýza využívání osobních vozidel ve 2. pololetí roku 2011	49
4.5	Závěry a doporučení	57
5	Závěr.....	59
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	61
	SEZNAM ZKRATEK	63
	PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	
	SEZNAM PŘÍLOH	
	PŘÍLOHY	

1 Úvod

V dnešní průmyslové době plné techniky jsou automobily součástí našeho každodenního života. Jen velmi výjimečně se můžeme setkat s lidmi, pro které by bylo podnikání bez automobilu běžnou záležitostí. Právě naopak, pro dnešní svět je život bez vozidla již naprosto nepředstavitelný. Osobní automobily jsou samozřejmostí pro téměř každé podnikání. V podnicích se vozidla využívají nejen pro služební cesty, distribuci, setkání s klientelou, ale také pro spoustu dalších činností. S používáním automobilů nám však nastává řada různých problémů a povinností, kterými se musíme zabývat.

Tato bakalářská práce se zaměřuje jak na osoby samostatně výdělečně činné, tak na obchodní společnosti, které se rozhodují zda a jakým způsobem pořídit nové osobní automobily, ale také může pomoci podnikatelům, kteří již vozidlo ke svému podnikání užívají.

Cílem bakalářské práce je shromáždění základních informací, týkajících se osobních automobilů v podnikání a nastínění daňové a účetní problematiky. Dále porovnání nákladovosti vybraných způsobů pořízení automobilů s cílem tyto náklady optimalizovat.

První kapitola je zaměřena na legislativní úpravu týkající se používání osobního automobilu v podnikání. Zde jsou zmíněny pojmy, které souvisí s klasifikací vozidel a označením osob. Dále je zaměřena na povinnosti týkající se registrace a následné evidence vozidel a definici obchodního majetku.

V další kapitole je nastíněna problematika účtování a možnosti uplatnění nákladů souvisejících s osobním automobilem v podnikání. Tato část bakalářské práce je tedy konkrétně zaměřena na možné způsoby pořízení a vyřazení vozidla a způsoby jeho odepisování, a to jak daňově, tak i účetně. Závěr této kapitoly se pak zabývá nejdůležitějšími výdaji, které jsou spojené s používáním osobního automobilu.

Poslední kapitola se zabývá analýzou a optimalizací nákladovosti automobilů pořízených na operativní leasing, vozidel z půjčovny a privátních vozidel zaměstnanců. Jelikož každý podnikatel musí vycházet ze své aktuální situace, je tato analýza demonstrována na konkrétním příkladě.

2 Vymezení osobního automobilu v rámci legislativní úpravy

V rámci této kapitoly jsou uvedeny základní pojmy související s klasifikací vozidel a označením osob. Dále také povinnosti související s registrací, evidencí vozidel a definice obchodního majetku. Tyto skutečnosti vycházejí z následujících zákonů a vyhlášky:

- zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty,
- zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích,
- zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (zákon o silničním provozu),
- zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě,
- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník,
- zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů,
- vyhláška č. 243/2001 Sb., o registraci vozidel.

Dále jsou blíže specifikovány skutečnosti související s osobním automobilem podle různých legislativních norem.

2.1 Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích

Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů se zaměřuje a upravuje tyto podmínky provozu vozidel na pozemních komunikacích:

- registraci vozidel a vyřazování vozidel z registru,
- technické požadavky na provoz silničních vozidel a zvláštních vozidel a schvalování jejich technické způsobilosti k provozu na pozemních komunikacích,
- práva a povinnosti osob, které vyrábějí, dovážejí a uvádějí na trh vozidla a pohonné hmoty,
- práva a povinnosti vlastníků a provozovatelů vozidel,
- práva a povinnosti stanice technické kontroly a stanice měření emisí,
- kontroly technického stavu vozidel v provozu.

Ve vztahu k automobilům vymezuje zákon následující nejdůležitější pojmy:

- silniční vozidlo = motorové nebo nemotorové vozidlo, které je vyrobené za účelem provozu na pozemních komunikacích pro přepravu osob, zvířat nebo věcí,
- zvláštní vozidlo = vozidlo vyrobené k jiným účelům než k provozu na pozemních komunikacích, které může být při splnění podmínek stanovených tímto zákonem k provozu na pozemních komunikacích schváleno,
- přípojné vozidlo = silniční nemotorové vozidlo určené k tažení jiným vozidlem, s nímž je spojeno do soupravy,
- kategorie vozidla = skupina vozidel, která mají stejné technické podmínky stanovené prováděcím právním předpisem (rozdělení vozidel do kategorií je uvedeno v příloze daného zákona),
- nové vozidlo = nově vyrobené vozidlo, které dosud nebylo žádným způsobem provozováno v České republice (dále jen ČR) ani v jiném státě, ani nebylo používáno ke zkušebním či prováděcím účelům,
- provozovatel silničního vozidla registrovaného v registru silničních vozidel ČR = fyzická osoba (dále jen FO) s místem trvalého pobytu nebo s místem povoleného pobytu v ČR nebo právnická osoba (dále jen PO) se sídlem v ČR, která vlastním jménem provozuje silniční vozidlo a je současně vlastníkem silničního vozidla a nebo je vlastníkem silničního vozidla oprávněna k provozování silničního vozidla.

Základní povinností každého, kdo hodlá na území ČR provozovat silniční motorové vozidlo a přípojné vozidlo, je podle § 6 odst. 1 uvedeného zákona přihlásit vozidlo k registraci do registru silničních vozidel. To se netýká osob, jejichž pobyt na území ČR netrvá nepřetržitě v příslušném kalendářním roce déle než 185 dnů.

Registr silničních vozidel je evidencí silničních motorových vozidel, přípojných vozidel, zvláštních motorových a přípojných vozidel, kterým byla schválena technická způsobilost k provozu na pozemních komunikacích a kterým byl vydán technický průkaz, dále provozovatelů těchto vozidel a paměťových karet některých vozidel. Registr silničních vozidel vedou registrační místa, tj. obecní úřady s rozšířenou působností. V případě nabytí nového nebo již provozovaného vozidla je povinností vlastníka, provozovatele a ostatních osob, které se zapisují do registru silničních vozidel, přihlásit vozidlo do 10 pracovních dnů u místně příslušného registračního místa, a to na předepsaném tiskopise (viz Příloha č. 1) a připojit potřebné doklady.

Přihláška k registraci silničního vozidla musí obsahovat zejména:

- údaje o vlastníkovi vozidla,
- údaje o provozovateli vozidla, není-li provozovatelem vlastník vozidla,
- technický popis vozidla,
- žádost o vydání paměťové karty vozidla.

Žadatel o registraci vozidla do registru silničních vozidel je povinen zaplatit správní poplatky. Poté registrační místo přidělí vozidlu státní poznávací značku (dále jen SPZ), zapíše příslušné údaje do technického průkazu, vydá osvědčení o registraci vozidla a tabulku se SPZ. Registrační místo uděluje souhlas s uvedením silničního vozidla do provozu na pozemních komunikacích jeho registrací a zároveň osvědčuje a stvrzuje vlastnictví a technický popis vozidla uvedený v jeho technickém průkazu.

Na žádost vlastníka vozidla provede registrační místo trvalé vyřazení vozidla z registru silničních vozidel z následujících důvodů:

- zániku vozidla nebo zániku účelu jeho využití,
- zániku pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, pokud nebyla ve lhůtě do 14 dnů od zániku pojištění uzavřena nová pojistná smlouva,
- předložení potvrzení o převzetí autovraku vystavené provozovatelem zařízení ke sběru autovraků.

2.2 Vyhláška č. 243/2001 Sb., o registraci vozidel

Vyhláška č. 243/2001 Sb., o registraci vozidel, ve znění pozdějších předpisů mimo jiné upravuje:

- způsob vedení registru silničních motorových vozidel,
- vzor technického průkazu silničního motorového vozidla,
- způsob, rozsah a lhůty pro předávání údajů obecními úřady s rozšířenou působností a orgány uvedenými v § 4 odst. 6 zákona¹ do centrálního registru silničních vozidel,
- osvědčení o registraci silničního motorového vozidla,

---

¹ Týká se zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, kde je (konkrétně v § 4 odst. 6) stanoveno následující: „*Ministerstvo vnitra, Ministerstvo obrany a zpravodajské služby vedou registr silničních vozidel používaných pro jejich účely podle tohoto zákona. Ministerstvo vnitra vede registr vozidel používaný pro účely celních orgánů podle tohoto zákona.*“

- formu, obsah a provedení registrační značky, druhy registračních značek a způsob jejich vydávání a nakládání s nimi.

2.3 Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (zákon o silničním provozu)

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů upravuje práva a povinnosti účastníků provozu na pozemních komunikacích podle zvláštního právního předpisu.

Pro jeho účely jsou vymezeny (mimo jiné) tyto pojmy:

- účastník provozu na pozemních komunikacích = každý, kdo se přímým způsobem účastní provozu na pozemních komunikacích,
- provozovatel vozidla = vlastník vozidla nebo jiná fyzická nebo právnická osoba zmocněná vlastníkem k provozování vozidla vlastním jménem,
- řidič = účastník provozu na pozemních komunikacích, který řídí motorové nebo nemotorové vozidlo anebo tramvaj; řidičem je i jezdec na zvířeti,
- vozidlo = motorové vozidlo, nemotorové vozidlo nebo tramvaj,
- motorové vozidlo = nekolejové vozidlo poháněné vlastní pohonnou jednotkou a trolejbus,
- jízdní souprava = souprava složená z jednoho nebo více motorových vozidel a jednoho nebo více přípojných vozidel.

Mezi povinnosti účastníka provozu na pozemních komunikacích patří např.:

- chovat se ohleduplně a ukázněně, aby svým jednáním neohrožoval život, zdraví nebo majetek jiných osob ani svůj vlastní, aby nepoškozoval životní prostředí ani neohrožoval život zvířat,
- řídit se pravidly provozu na pozemních komunikacích upravenými tímto zákonem,
- řídit se světelnými, případně i doprovodnými akustickými signály, dopravními značkami, dopravními zařízeními a zařízeními pro provozní informace.

Provozovatel vozidla naopak nesmí:

- přikázat ani dovolit, aby bylo v provozu na pozemních komunikacích užito vozidlo, které nesplňuje podmínky stanovené zvláštním právním předpisem,

- svěřit řízení vozidla osobě, která nesplňuje podmínky § 3 odst. 2, tj. řídit vozidlo může pouze osoba, která je dostatečně tělesně a duševně způsobilá k řízení vozidla a v potřebném rozsahu ovládá řízení vozidla a předpisy o provozu na pozemních komunikacích,
- svěřit řízení motorového vozidla osobě, která nesplňuje podmínky podle § 3 odst. 3, tj. řídit motorové vozidlo může pouze osoba, která je držitelem příslušného řidičského oprávnění (podle § 81 daného zákona) nebo žadatel o řidičské oprávnění, který se pod dohledem učitele autoškoly podrobuje výcviku v řízení motorového vozidla nebo skládá zkoušku z řízení motorového vozidla, nebo osoba, která se pod dohledem učitele autoškoly připravuje k přezkoušení z odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel nebo skládá zkoušku v rámci tohoto přezkoušení,
- přikázat nebo svěřit samostatné řízení vozidla osobě, o které nezná údaje potřebné k určení její totožnosti.

Tento zákon se dále zabývá registrem řidičů, tj. informačním systémem veřejné správy podle § 37 zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve kterém se evidují údaje o řidičích. Jeho správcem je obecní úřad obce s rozšířenou působností.

2.4 Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o DPH) v souvislosti s osobním automobilem vymezuje následující základní pojmy:

- osobní automobil = dopravní prostředek, který má v technickém osvědčení nebo v technickém průkazu zapsanou kategorii M₁ nebo M₁G; pokud zápis kategorie chybí, vymezuje se tato kategorie zvláštním právním předpisem (zákon č. 56/2001 Sb.),
- dopravní prostředek = vozidlo nebo jiný prostředek anebo zařízení, určené k přepravě osob nebo zboží z jednoho místa na jiné a obvykle užívané k uskutečnění přepravní služby,
- nový dopravní prostředek = vozidlo určené k provozu na pozemních komunikacích s obsahem válců větším než 48 cm³ nebo s výkonem větším než 7,2 kW, pokud

bylo dodáno do 6 měsíců ode dne prvního uvedení do provozu nebo má najeto méně než 6 000 km,

- obchodní majetek = souhrn majetkových hodnot, který slouží nebo je určen osobě povinné k dani² k uskutečňování ekonomických činností,
- úplata = částka v penězích nebo v platebních prostředcích nahrazujících peníze nebo hodnota poskytnutého nepeněžního plnění,
- jednotková cena = cena za měrnou jednotku množství zboží nebo cena za službu či nemovitost,
- správce daně = příslušný finanční úřad.

Zákon o DPH zařazuje osobní automobily do základní sazby daně, která činí 20 %.

Podle § 72 daného zákona vzniká plátcí nárok na odpočet daně okamžikem, kdy nastaly skutečnosti zakládající daňovou povinnost přiznat. Jestliže je automobil používán také pro soukromé účely, může si plátce daně uplatnit nárok na odpočet daně pouze v poměrné výši. Plátce je povinen při odpočtu daně, kterou vůči němu uplatnil jiný plátce, mít daňový doklad. Běžný daňový doklad musí obsahovat:

- obchodní firmu nebo jméno a příjmení, popřípadě název, dodatek ke jménu a příjmení nebo názvu, sídlo nebo místo podnikání plátce, který uskutečňuje plnění,
- daňové identifikační číslo plátce, který uskutečňuje plnění,
- obchodní firmu nebo jméno a příjmení, popřípadě název, dodatek ke jménu a příjmení nebo názvu, sídlo nebo místo podnikání osoby, pro kterou se uskutečňuje plnění,
- evidenční číslo daňového dokladu; daňové identifikační číslo, pokud je osoba, pro kterou se uskutečňuje plnění, plátcem,
- rozsah a předmět plnění; datum vystavení daňového dokladu,
- datum uskutečnění plnění nebo datum přijetí úplaty, a to ten den, který nastane dříve, pokud se liší od data vystavení daňového dokladu,
- jednotkovou cenu bez daně, a dále slevu, pokud není obsažena v jednotkové ceně; základ daně,
- základní nebo sníženou sazbu daně nebo sdělení, že se jedná o plnění osvobozené od daně, a odkaz na příslušné ustanovení tohoto zákona,

---

² Osoba povinná k dani je fyzická nebo právnická osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomické činnosti, pokud zákon o DPH nestanoví v § 5a jinak. Také jí je PO, která nebyla založena nebo zřízena za účelem podnikání, pokud uskutečňuje ekonomické činnosti

- výši daně.

Dále musí daň uvést v daňovém přiznání k dani z přidané hodnoty za zdaňovací období, ve kterém mu vznikla povinnost daň přiznat. Je také povinen do 25 dnů po skončení zdaňovacího období podat daňové přiznání na tiskopisu předepsaném Ministerstvem financí ČR. Vlastní daňová povinnost je pak splatná ve lhůtě pro podání daňového přiznání.

„Za den prvního uvedení do provozu u pozemních motorových vozidel se považuje den, kdy bylo vozidlo registrováno k provozu ve státu výrobce, nebo den, kdy nastala povinnost toto vozidlo ve státu výrobce registrovat, a to ten den, který nastane dříve. Pokud není povinnost vozidlo registrovat ve státu výrobce, je dnem prvního uvedení do provozu den, kdy bylo vozidlo odvezeno kupujícím nebo jeho vlastníkem, nebo den dodání kupujícímu nebo jeho vlastníkově nebo den, kdy kupující nebo vlastník s ním mohl nakládat, a to ten den, který nastane dříve, nebo den, kdy pozemní motorové vozidlo bylo použito pro předváděcí účely. Jestliže není den prvního uvedení do provozu takto stanoven, považuje se za den prvního uvedení do provozu den, kdy byl vystaven doklad o prodeji.“ (§ 19 odst. 2 zákona o DPH)

Osoba, která pořizuje nový dopravní prostředek z jiného členského státu, který bude registrován v registru silničních motorových vozidel, může před podáním daňového přiznání podat hlášení o pořízení nového motorového vozidla a zaplatit zálohu ve výši daně z pořízení nového dopravního prostředku, kterou vypořádá v následně podaném daňovém přiznání. K hlášení o pořízení nového motorového vozidla je tato osoba také povinna přiložit kopii daňového dokladu, který jí vystavil dodavatel z jiného členského státu. Na žádost pořizovatele správce daně potvrdí zaplacení zálohy.

V případě prodeje automobilu je prodejní cena zdanitelným plněním, které je plátcem daně povinný uvést v daňovém přiznání.

2.5 Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZDP) kromě jiného definuje výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. V daném zdaňovacím období lze uplatnit pouze ty výdaje, které s ním časově souvisejí. Ve vztahu k osobnímu automobilu lze uplatnit následující výdaje:

- odpisy hmotného majetku,

- zůstatkovou cenu hmotného majetku, s výjimkou uvedenou v písmenu c) a § 25, a to u:
  - prodaného nebo zlikvidovaného hmotného majetku a nehmotného majetku, který lze podle tohoto zákona odpisovat,
  - hmotného majetku předaného povinně bezúplatně podle zvláštních předpisů, sníženou o přijaté dotace na jeho pořízení; toto ustanovení se nepoužije pro zůstatkovou cenu prodáváného osobního automobilu, jehož vstupní cena je podle tohoto zákona limitována (§ 29 odst. 10), kdy se částka příjmu z prodeje podle § 23 odst. 4 písm. l) nezahrnuje do základu daně,³
- zůstatkovou cenu hmotného majetku vyřazeného v důsledku škody jen do výše náhrad s výjimkou uvedenou v písmenu l); obdobně se toto ustanovení vztahuje na zůstatkovou cenu hmotného majetku a nehmotného majetku odpisovaného pouze podle zvláštního právního předpisu, jehož účetní odpisy jsou výdajem (nákladem) podle písmene v),
- výdaje (náklady) na pracovní cesty, včetně výdajů (nákladů) na pracovní cestu spolupracujících osob a společníků veřejných obchodních společností a komplementářů komanditních společností, a to maximálně ve výši podle zvláštních předpisů, pokud není dále stanoveno jinak, přitom
  - na dopravu hromadnými dopravními prostředky, na ubytování, na pohonné hmoty spotřebované silničním motorovým vozidlem zahrnutým v obchodním majetku poplatníka nebo v nájmu (s výjimkou uvedenou v bodě a) na nezbytné výdaje spojené s pracovní cestou v prokázané výši),
  - zvýšené stravovací výdaje (stravné) při tuzemských pracovních cestách delších než 12 hodin v kalendářním dnu, zahraniční stravné a kapesné při zahraničních pracovních cestách pro poplatníky s příjmy podle § 7, a to maximálně do výše zahraniční stravné a kapesné při zahraničních pracovních cestách pro zaměstnance v § 6 odst. 7 písm. a),
  - na dopravu vlastním silničním motorovým vozidlem nezahrnutým do obchodního majetku poplatníka ve výši sazby základní náhrady, a to maximálně do výše sazby základní náhrady vymezené pro zaměstnance v § 6 odst. 7 písm. a), a náhrady výdajů za spotřebované pohonné hmoty,

---

³ Při částečném prodeji nebo zlikvidování hmotného majetku a nehmotného majetku je výdajem (nákladem) poměrná část zůstatkové ceny.

- na dopravu silničním motorovým vozidlem zahrnutým do obchodního majetku poplatníka nebo v nájmu v prokázané výši a ve výši náhrady výdajů za spotřebované pohonné hmoty u zahraničních pracovních cest, při kterých výdaje (náklady) na pohonné hmoty nelze prokázat, a to s použitím tuzemských cen pohonných hmot platných v době použití vozidla,
- nájemné, a to
  - nájemné, s výjimkou nájemného u finančního pronájmu s následnou koupí najaté věci a nájemného uvedeného v § 25 odst. 1 písm. za), a to podle zvláštního právního předpisu,
  - nájemné u finančního pronájmu s následnou koupí najatého hmotného majetku, který lze podle tohoto zákona odpisovat, ve výši a za podmínek uvedených v odstavcích 4, 15 nebo 16; přitom u poplatníků, kteří vedou daňovou evidenci je nájemné u finančního pronájmu s následnou koupí najatého hmotného majetku výdajem jen v poměrné výši připadající ze sjednané doby na příslušné zdaňovací období,
  - nájemné u finančního pronájmu s následnou koupí movitého hmotného majetku, u kterého vstupní cena nepřevyší částku stanovenou v § 26 odst. 2 písm. a) daného zákona,
- náklady související s provozem vozidla, např. náklady na opravy a údržbu, pojištění, dálniční známky, silniční daň, parkovné, atd.,
- paušální výdaj na dopravu silničním motorovým vozidlem (blíže zpracováno v kapitole 3.4.1 Pohonné hmoty),
- náhrady cestovních výdajů, a to do výše stanovené zvláštním právním předpisem,
- prodá-li se vozidlo, které bylo předmětem nájemní smlouvy po jejím ukončení nájemci, uznává se nájemné do výdajů (nákladů) pouze za podmínky, že kupní cena osobního automobilu, který lze odpisovat podle tohoto zákona, nebude nižší než zůstatková cena vypočtená rovnoměrným způsobem podle § 31 odst. 1 písm. a) ze vstupní ceny evidované u vlastníka nebo pronajímatele za dobu, po kterou mohl být tento majetek odpisován; přitom při výpočtu zůstatkové ceny osobního automobilu se vždy vychází ze vstupní ceny včetně daně z přidané hodnoty.

Dále tento zákon v § 26 – 32 stanovuje podmínky a způsoby odpisování vozidla, které jsou blíže specifikovány v kapitole 3.2.2 Daňové odpisy.

Podle § 4 odst. 4 tohoto zákona se obchodním majetkem pro účely daně z příjmů FO rozumí souhrn majetkových hodnot (věcí, pohledávek a jiných práv a penězi ocenitelných jiných hodnot), které jsou ve vlastnictví poplatníka, a o kterých bylo nebo je účtováno anebo jsou nebo byly uvedeny v evidenci majetku a závazků pro účely stanovení základu daně a daně z příjmů. Dnem vyřazení majetku z obchodního majetku poplatníka se rozumí den, kdy poplatník o tomto majetku naposledy účtoval nebo jej naposledy uváděl v daňové evidenci.

3 Specifika účtování a uplatňování nákladů v souvislosti s osobním automobilem

Tato kapitola je zaměřena na způsoby pořízení, vyřazení a odpisování (jak účetně, tak daňově) vozidla a nejdůležitější výdaje spojené s jeho používáním.

3.1 Pořízení osobního automobilu

Pořídit nebo nabýt vozidlo pro podnikání, ať již za účelem jeho používání nebo za účelem jeho prodeje, lze právnickou nebo fyzickou osobou zejména některým z těchto způsobů:

- koupí,
- směnou,
- darem,
- zděděním,
- vlastní výrobou,
- vkladem do majetku firmy,
- převodem z osobního majetku do majetku obchodního,
- při transformaci podniku,
- při koupi podniku nebo jeho části.

Dalšími možnostmi pořízení, nabytí, či zajištění vozidla pro účely podnikání jsou:

- operativní nájem,
- finanční pronájem s následnou koupí,
- výpůjčka,
- použití soukromého vozidla podnikatele nezahrnutého do obchodního majetku.

Ve většině případů se vozidla z účetního hlediska řadí do dlouhodobého hmotného majetku, vedeného v účtové skupině 02 - Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný, mezi jehož charakteristické rysy patří doba použitelnosti delší než 1 rok a ocenění v částce stanovené účetní jednotkou ve vnitřní účetní směrnici. Co se týče ocenění, které je důležité pro zařazení vozidla do majetku a následně užívání, mají účetní jednotky možnost stanovit si

peněžní hranici pro ocenění samy, avšak zpravidla je tato hranice shodná s dikcí ZDP, který pro hmotný majetek stanoví částku vyšší než 40.000 Kč.

Vozidla však mohou být evidována také jako drobný dlouhodobý hmotný majetek. Tento majetek je charakteristický použitelností delší než 1 rok, avšak pořizovací cena je nižší než určená hranice pro ocenění dlouhodobého hmotného majetku. Jelikož má účetní jednotka zájem podržet takovýto majetek v účetní evidenci po dobu jeho životnosti zřídí pro něj kategorii drobného dlouhodobého majetku.

Jako drobný hmotný majetek se automobil účtuje v případě, že účetní jednotka rozhodla, že není dlouhodobým majetkem, tzn., že jeho vstupní cena je nižší než hranice stanovená pro zařazení do dlouhodobého majetku (zpravidla 40.000 Kč). Tato skutečnost nastává většinou v případech koupě ojetých osobních automobilů. O tomto majetku se dále účtuje jako o zásobách. (Janoušek, Fitříková, Procházková, Žmolík, 2011)

Dále jsou v bakalářské práci zpracovány následující (nejčastěji používané) způsoby pořízení:

- koupě,
- leasing,
- úvěr.

3.1.1 Pořízení automobilu koupí

Koupě vozidla se uskutečňuje na základě kupní smlouvy uzavřené mezi podnikatelskými subjekty, příp. mezi podnikatelským a jiným subjektem podle ustanovení § 409 a dalšími zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen obchodní zákoník). Touto smlouvou se prodávající zavazuje dodat kupujícímu konkrétní vozidlo, předat doklady od vozidla a převést na kupujícího vlastnické právo. Na druhé straně se kupující zavazuje zaplatit kupní cenu. Kupní smlouva obsahuje sjednání ceny nebo způsobu jejího stanovení. Dalšími náležitostmi by měly být např. dodací lhůta, splatnost kupní ceny, odpovědnost za vady, záruční doba apod. Rozdíly v obsahu kupní smlouvy mohou záviset také na tom, zda je předmětem smlouvy vozidlo nové, již provozované, v nájmu apod. Pokud ve smlouvě není sjednáno jinak, přechází vlastnictví k vozidlu na kupujícího dnem jeho převzetí.

Vozidlo pořízené koupí se oceňuje tzv. pořizovací cenou. Jedná se o cenu, za kterou byl majetek pořízen včetně nákladů spojených s jeho pořízením. Ve většině případů se jedná

o kupní cenu vozidla zvýšenou o náklady související s pořízením automobilu, a to do doby jeho uvedení do užívání. Těmito náklady se rozumí např. náklady na dopravu, clo a částka za zprostředkování koupě vozidla. Naopak součástí pořizovací ceny nejsou výdaje na údržbu, opravy, náhradní díly. (Janoušek, Fitříková, Procházková, Žmolík, 2011)

Předpokladem nabytí automobilu touto formou financování je, že subjekt má k dispozici volné finanční prostředky. I v případě, že kupující má dostatek těchto prostředků, není tento způsob vždy nejvýhodnější. V úvahu musí vzít i tzv. náklady obětované příležitosti, tj. nerealizovaný prospěch druhé nejlepší varianty umístění volných peněžních prostředků. (Valouch, 2009)

Výhody

Kupující se nezadluhuje, jak je tomu v případě pořizování majetku formou úvěru nebo leasingu, a stává se okamžitě vlastníkem pořízeného automobilu. Dále není omezován v možnosti nakládání s tímto majetkem. V neposlední řadě nejsou peněžní toky v dalších obdobích po koupi zatíženy nutností úvěrových či leasingových splátek nebo nutností hradit náklady spojené s alternativními formami pořízení. (Valouch, 2009)

Nevýhody

Bezesporu největší nevýhodou tohoto způsobu pořízení automobilu je pro kupujícího nutný vysoký jednorázový výdaj hotovosti v okamžiku pořízení. (Valouch, 2009)

Dle § 25 odst.1 písm. a) ZDP, nelze pro daňové účely považovat výdaje (náklady) na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku za daňově uznatelné výdaje (náklady). Jednorázový výdaj hotovosti uskutečněný v jednom roce je z hlediska ZDP nutno rozložit do více zdaňovacích období pomocí odpisů.

V příloze č. 2 je uveden účtový rozvrh, ve kterém se nachází názvy účtů, které jsou použity v této práci.

Tab. 3.1: Účtování pořízení osobního automobilu koupí

Číslo	Účetní případ	Částka (Kč)	MD	D
1.	Nákup vozidla			
	- cena bez DPH	400.000	042	-
	- DPH (20 %)	80.000	343	-
	- celková částka	480.000	-	321
2.	Doprava automobilu od neplátce DPH	10.000	042	211

Číslo	Účetní případ	Částka (Kč)	MD	D
3.	Úhrada Pfa za nákup vozidla	480.000	321	221
4.	Zařazení automobilu do užívání	410.000	022	042

Zdroj: Vlastní zpracování.

3.1.2 Pořízení automobilu na leasing

Leasing spočívá ve smluvním nájemním vztahu, kdy vlastník (pronajímatel) přenechá uživateli (nájemci) hmotný majetek do užívání bez převedení vlastnictví a bez vynaložení většího množství finančních prostředků ze strany uživatele. Nájemce se zavazuje platit nájemné za používaný předmět v rámci dohodnuté doby nájmu. (Kolektiv autorů, 2009)

Z hlediska ZDP je důležité rozlišovat mezi finančním a operativním leasingem.

a) Finanční leasing

Finančním leasingem se rozumí pronájem, u něhož dochází po skončení doby pronájmu k odkupu najaté věci nájemcem. Doba pronájmu je delší než u operativního leasingu a většinou se kryje s dobou ekonomické životnosti⁴ pronajímaného majetku. (Valouch, 2009) Vlastník pronajímaného předmětu převádí na nájemce veškerá rizika a užitky pramenící z vlastnictví tohoto předmětu. (Kolektiv autorů, 2009)

Podle ustanovení o koupi najaté věci uvedených v § 489 až 496 obchodního zákoníku je možné postupovat při změně nájemní smlouvy na smlouvu kupní. Obě strany se však mohou dohodnout jinak. Smlouvou o koupi takto najatého automobilu si strany ujednávají (v nájemní smlouvě nebo po jejím uzavření), že nájemce je oprávněn koupit najaté vozidlo během platnosti nájemní smlouvy nebo po jejím zániku. Smlouva o koupi najatého vozidla musí mít vždy písemnou formu. (Jindrová, 1999)

Dle § 24 odst. 4 ZDP je nájemné u finančního pronájmu daňově uznatelné za předpokladu, že:

- doba nájmu pronajímané věci činí alespoň minimální dobu odpisování; přičemž u hmotného movitého majetku zařazeného v odpisové skupině 2 nebo 3 lze dobu nájmu zkrátit až o 6 měsíců (předepsané doby odpisování pro jednotlivé odpisové

---

⁴ Rozumí se jí období, po které je účelné zařízení hospodářsky využíváno. (Konečný, 2005)

skupiny viz Tab. 3.2); doba nájmu se počítá ode dne, kdy byla věc nájemci přenechána ve stavu způsobilém obvyklému užívání,

- po ukončení doby nájmu následuje bezprostředně převod vlastnických práv k předmětu nájmu mezi vlastníkem a nájemcem, přičemž kupní cena najatého hmotného majetku nesmí být vyšší než zůstatková cena vypočtená ze vstupní ceny evidované u vlastníka, kterou by předmět nájmu měl při rovnoměrném odpisování podle § 31 odst. 1 písm. a) ZDP,
- po ukončení finančního pronájmu s následnou koupí najatého hmotného majetku zahrne poplatník odkoupený majetek do svého obchodního majetku.

Tab. 3.2: Minimální doba odpisování

Odpisová skupina	Doba odpisování
1	3
2	5
3	10
4	20
5	30
6	50

Zdroj: § 30 odst. 1 ZDP.

Výhody

Při pořízení automobilu a jeho užívání není nutný kapitál na jednorázové vynaložení všech prostředků na investici. Jelikož podnikatel splácí nájemné průběžně, může své volné finanční prostředky, které by byly použity na nákup majetku, využít na jiné účely. Zároveň je možné si rozložit splátky podle platební schopnosti, tj. dohodnout si individuální platební kalendář.

Leasingové splátky, při dodržení podmínek daných ZDP, zahrnují nájemci do daňově uznatelných nákladů a tím si snižují základ daně z příjmů. Další nespornou výhodou je, že inflační riziko nese obvykle seriózní leasingová firma, a že tento způsob financování účetně nezvyšuje zadluženost podniku, neboť vzniklý závazek z leasingové smlouvy se neprojeví v rozvaze podniku jako položka zvyšující cizí zdroje. (Valouch, 2009)

A v neposlední řadě patří leasingové financování mezi dostupnější (někdy prakticky jediný) způsoby pořízení automobilů především u menších firem, protože mají obtížnější přístup k úvěrům. (Jindrová, 1999)

Nevýhody

Pořízení automobilu na leasing bývá dražší formou financování než jeho pořízení na úvěr či za hotové, protože v leasingových splátkách je nutné zaplatit finanční službu a zisk leasingové společnosti. Zároveň je nutné taky počítat s tím, že vypovězení leasingové smlouvy ze strany nájemce není možné, popř. s dost vysokou částkou penále.

Osoba nájemce zde má velmi omezená užívací práva, jelikož automobil není majetkem nájemce až do skončení smlouvy. Toto omezení je patrné především pokud jde o úpravy, jelikož zde je nutný souhlas pronajímatele. Dále také u technického zhodnocení, kde musí být předem dohodnuto, kdo jej bude hradit, kdo odpisovat a jak se vyrovnají nájemce a pronajímatel po skončení smlouvy. Nájemce v souvislosti s touto formou financování dále ztrácí výhodu uplatnění daňových odpisů, protože jej po skončení leasingu získává zcela nebo téměř odepsán. V neposlední řadě musí nájemce navrátit automobil pronajímateli v případě, že by se leasingová společnost dostala do špatné finanční situace. (Jindrová, 1999)

Příklad: Finanční leasing s následnou koupí najatého majetku

Obchodní společnost uzavřela smlouvu o finančním pronájmu s následnou koupí najaté věci (osobního automobilu) na 36 měsíců, a to od 1. 7. 2010 do 30. 6. 2013. Pořizovací cena najaté věci je 2.000.000 Kč a v leasingové smlouvě je stanoveno, že nájemné bude hrazeno v pravidelných splátkách vždy 15. den každého měsíce ve výši 60.000 Kč. Datum podpisu smlouvy je shodné s datem předání věci ve stavu způsobilém obvyklému užívání. První zvýšená splátka je ve výši 25 % z pořizovací ceny, tj. 500.000 Kč. Kupní cena věci po skončení leasingu je 1.000 Kč. Leasingová společnost odpisuje věc po dobu trvání leasingu rovnoměrnými účetními odpisy. Oba smluvní partneři jsou účetními jednotkami a plátcí DPH.

První splátka je zvýšenou leasingovou splátkou, kterou je třeba časově rozlišovat. Celková výše nájemného činí $500.000 + (36 \times 60.000) = 2.660.000$ Kč (bez DPH). Po vydělení této částky dobou pronájmu (36 měsíců) připadá na 1 měsíc poměrná část nájemného ve výši 73.889 Kč. Za rok 2010 lze uplatnit v daňových nákladech nájemce celkem $73.889 \times 6 = 443.334$ Kč, v letech 2011 a 2012 následně $73.889 \times 12 = 886.668$ Kč a na rok 2013 zbývá 443.330 Kč. V roce 2010 je celkem 6 řádných splátek nájemného, tzn., že do nákladů lze zaúčtovat poměrnou část zvýšené splátky, která činí $(500.000 : 36) \times 6 = 83.333$ Kč, v letech 2011 a 2012 pak $(500.000 : 36) \times 12 = 166.667$ Kč

a v roce 2013 zbývá 83.333 Kč (na 6 splátek). V průběhu trvání leasingové smlouvy je do nákladů nájemce prostřednictvím časového rozlišení rozpuštěna celá hodnota první zvýšené splátky.⁵

Tab. 3.3: Účtování finančního leasingu ze strany nájemce

Číslo	Účetní případ	Částka (Kč)	MD	D
1.	Zaúčtování majetku do podrozvahové evidence	2.000.000	752	799
	Zaúčtování závazku z leasingu na podrozvahový účet (36 x 60 000)	2.160.000	753	799
2.	Úhrada první zvýšené splátky	500.000	381	-
	DPH 20%	100.000	343	-
	celkem	600.000	-	221
3.	Úhrada řádných splátek (6x v roce 2010)	60.000	518	-
	DPH 20%	12.000	343	-
	celkem	72.000	-	221
4.	Rozpuštění časového rozlišení do nákladů ve výši poměrné části zvýšené splátky k 31. 12. 2010	83.333	518	381
5.	Snížení závazku z leasingu na podrozvaze za 1. rok 2010 (6 x 60 000) k 31. 12. 2010	360.000	799	753
6.	Úhrada řádných splátek (12x v roce 2011)	60.000	518	-
	DPH 20%	12.000	343	-
	celkem	72.000	-	221
7.	Rozpuštění časového rozlišení do nákladů ve výši poměrné části zvýšené splátky k 31. 12. 2011	166.667	518	381
8.	Snížení závazku z leasingu na podrozvaze za 2. rok 2011 (12 x 60 000) k 31. 12. 2011	720.000	799	753
9.	Úhrada řádných splátek (12x v roce 2012)	60.000	518	-
	DPH 20%	12.000	343	-
	celkem	72.000	-	221
10.	Rozpuštění časového rozlišení do nákladů ve výši poměrné části zvýšené splátky k 31. 12. 2012	166.667	518	381
11.	Snížení závazku z leasingu na podrozvaze za 3. rok 2012 (12 x 60 000) k 31. 12. 2012	720.000	799	753

⁵ Údaje jsou zaokrouhleny matematicky na celé koruny.

Číslo	Účetní případ	Částka (Kč)	MD	D
12.	Úhrada řádných splátek (6x v roce 2013) DPH 20% celkem	60.000 12.000 72.000	518 343 -	- - 221
13.	Rozpuštění časového rozlišení do nákladů ve výši poměrné části zvýšené splátky k 31. 12. 2013	83.333	518	381
14.	Snížení závazku z leasingu na podrozvaze za 4. rok 2013 (6 x 60 000)	360.000	799	753
15.	Vyřazení majetku z podrozvahové evidence	2.000.000	799	752
16.	Odkoupení automobilu po skončení leasingu DPH 20% celkem	1.000 200 1.200	022 343 -	- - 221
17.	Účetní odpisy podle odpisového plánu	xxx	551	082

Zdroj: Vlastní zpracování.

Ve výše uvedené tabulce (3.3) je uvedeno účtování finančního leasingu z pohledu nájemce za použití příslušných účtů účtového rozvrhu pro podnikatele. Z hlediska účetních předpisů byl majetek pořízený formou finančního leasingu do konce roku 2002 dlouhodobým hmotným majetkem, a to bez ohledu na výši jeho ocenění a dobu použitelnosti. Počínaje rokem 2003 prováděcí vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, kterou jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“), již pro podnikatele tuto podmínku nestanoví a je tedy na rozhodnutí účetní jednotky, jak bude o tomto majetku účtovat. Tzn., že pokud kupní cena předmětu leasingu (pořizovací cena pro nájemce) nedosahuje částky pro zařazení do dlouhodobého hmotného majetku stanoveného účetní jednotkou, lze o něm účtovat jako o oběžném majetku přímo do spotřeby (účet 501 – Spotřeba materiálu), anebo jako o dlouhodobém hmotném majetku (účet 022 – Samostatné movité věci a soubory movitých věcí) a stanovit postupný odpis v několika letech podle odpisového plánu účetní jednotky.

Předmět leasingu vede ve svém majetku pronajímatel v pořizovací ceně 2.000.000 Kč. Tento majetek odpisuje rovnoměrně po dobu trvání leasingu (poměr pořizovací ceny a doby předpokládané použitelnosti).

Účetní odpisy v roce 2010 činí $(2.000.000/3) \times (6/12) = 333.333$ Kč, v letech 2011 a 2012 po 666.667 Kč, a v roce 2013 pak 333.333 Kč. (Koch, 2007)

b) Operativní leasing

Podle České leasingové a finanční asociace je operativní leasing definován jako smlouva, podle níž jedna strana s podnikatelským záměrem a za úplaty poskytne druhé straně (tzv. leasingovému nájemci) jí vybraný předmět do užívání za účelem jeho dočasného používání bez přenosu většiny rizik a užitků spojených s vlastnictvím předmětu leasingu a jakéhokoliv smluvního nároku na možný přechod vlastnictví předmětu leasingu na nájemce. (Valouch, 2009) Ve vztahu k dani z příjmů se jedná o nájemné, které je součástí výdajů daňově uznatelných, jako i ostatní provozní výdaje související s pronajatým automobilem (benzín, provozní kapaliny, atd.).

Operativní pronájem je uskutečňován na základě nájemní smlouvy podle § 663 až 684 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a § 630 až 637 obchodního zákoníku. Nájemce je oprávněn užívat vozidlo k účelům uvedeným v § 631 obchodního zákoníku. Dále, pokud smlouva nestanoví jinak, nesmí nájemce přenechat užívání automobilu jiné osobě. Smlouva o nájmu dopravního prostředku vyžaduje vždy písemnou formu.

Nájemní období je podstatně kratší než předpokládaná doba životnosti zařízení. Totéž zařízení proto může pronajímatel po skončení sjednaného nájmu dále pronajmout, a to několika nájemcům. (Valouch, 2009)

Nájemce je oprávněn provádět změny na věci pouze se souhlasem pronajímatele. Provede-li tyto změny bez jeho souhlasu (pronajímatele), je povinen po skončení nájmu uvést věc na své vlastní náklady do původního stavu. Dále je nájemce podle leasingové smlouvy povinen platit nájemné za přenechání předmětu nájmu do užívání. Tato povinnost zaniká, pokud pro vady věci (jež je předmětem nájmu), které nezpůsobil, nemohl pronajatou věc užívat způsobem dohodnutým ve smlouvě, nebo může žádat přiměřenou slevu z nájemného, pokud může užívat pronajatou věc pouze omezeně. K povinnostem nájemce patří také oznámení potřeby oprav pronajímateli, a to bez zbytečného odkladu. (Jindrová, 1999)

Výhody

Výhody operativního leasingu jsou shodné s výhodami leasingu finančního.

Nevýhody

Jelikož vozidlo zůstává po dobu trvání leasingového vztahu ve vlastnictví pronajímatele, nájemce v tomto případě nemá možnost uplatňovat do svých daňově

uznatelných nákladů (výdajů) daňové odpisy tohoto majetku. Dále po skončení doby pronájmu dochází k vrácení pronajatého automobilu pronajímateli. (Valouch, 2009)

Nájemce může veškeré manipulace s vozidlem provádět pouze se souhlasem vlastníka. (Mrkosová, 2010)

3.1.3 Pořízení automobilu na úvěr

Při pořízení majetku na úvěr si podnik nebo podnikatel obstarává volné finanční prostředky prostřednictvím banky či jiné úvěrové instituce na základě úvěrové smlouvy.

Výhody

Koupí majetku na úvěr získává podnik či podnikatel další neoddiskutovatelné profity, protože okamžikem nákupu se automobil stává majetkem kupujícího, který disponuje právem tento majetek daňově odpisovat, i když je nakoupen za „cizí peněžní prostředky“. Při splnění podmínek stanovených v § 24 odst. 2 písm. zi) ZDP jsou úroky z úvěru daňově uznatelným nákladem (výdajem). (Valouch, 2009)

Nevýhody

V souvislosti s pořízením automobilu na úvěr vzniká účetní jednotce nutnost vynakládat další náklady spojené s koupí, mezi které patří např. placené úroky z úvěru, poplatky spojené s vedením úvěrových účtů, poplatky za vyřízení žádosti o úvěr a fakt, že přijmutím úvěru dochází k účetnímu zadlužení podniku. (Valouch, 2009)

Zároveň zde účetní jednotky musí počítat se skutečností, že některé instituce neposkytují úvěr v případě, že celková částka úvěru bude nižší než bankou stanovená minimální hranice. A dále v případě, že společnost nemá takový obchodní majetek, kterým by mohla za úvěr bance ručit, nebude jí úvěr poskytnut. (Jindrová, 1999)

Tab. 3.4: Účtování při pořízení vozidla na úvěr

Číslo	Účetní případ	Částka (Kč)	MD	D
1.	VÚÚ – poskytnutí dlouhodobého úvěru	480.000	261	461
2.	VBÚ – poskytnutí dlouhodobého úvěru	480.000	221	261

Číslo	Účetní případ	Částka (Kč)	MD	D
3.	Nákup vozidla			
	- cena bez DPH	400.000	042	-
	- DPH (20%)	80.000	343	-
	- celková částka	480.000	-	321
4.	Doprava automobilu od neplátce DPH	10.000	042	211
5.	Úhrada Pfa za nákup vozidla	480.000	321	221
6.	Zařazení automobilu do užívání	410.000	022	042

Zdroj: Vlastní zpracování.

3.2 Odpisy

Odpisováním se rozumí zahrnování hodnoty majetku do nákladů (výdajů) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, k čemuž slouží odpisy hmotného a nehmotného majetku. (Prudký, Lošťák, 2010) Dlouhodobý majetek se nespotřebovává najednou, ale postupně se opotřebovává. Toto opotřebení může být fyzické (vlivem používání majetku) nebo morální (způsobené technickým zastaráním). Opotřebení v účetnictví vyjadřují odpisy. (Mrkosová, 2010) Celková výše odpisů uplatněná v jednotlivých letech nesmí převýšit hodnotu majetku vyjádřenou jeho vstupní cenou, případně technickým zhodnocením. Náklady mohou být promítnuty do nákladů pouze jednou, a proto se odpisy provádí nejvýše do vstupní ceny nebo do zvýšené vstupní ceny. (Prudký, Lošťák, 2010)

3.2.1 Účetní odpisy

Pomocí účetních odpisů dochází nepřímou (na základě odpisového plánu) k vyjádření trvalého snížení hodnoty dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku postupně v průběhu jeho používání. (Fišerová, „et al“, 2009) Jelikož jsou účetní odpisy stanoveny tak, aby zobrazovaly skutečný stav majetku, vzniká v řadě případů rozdíl mezi daňovými a účetními odpisy. Pomocí tzv. oprávek dochází k vyjádření celkové výše odpisů a zjištění zůstatkové

ceny⁶. Forma a technika odpisování je v kompetenci účetních jednotek. (Janoušek, Fitříková, Procházková, Žmolík, 2011)

Základní techniky odpisování:

- výkonové odpisy,
- časové odpisy.

V případě výkonových odpisů je doba použitelnosti definována prostřednictvím odhadnutého celkového objemu výkonů, které zařízení za dobu svého užívání provede. Vzhledem k výkonům se výkonové odpisy mohou vyvíjet i nelineárně. Výpočet ročního odpisu je uveden ve vzorečku 3.1.

$$RO = (PC - ZbH) \cdot \frac{\text{výkon uskutečněn v daném roce}}{\text{celkový předpokládaný výkon}} \quad (3.1)$$

kde: RO - roční odpis,
PC - pořizovací cena (náklady),
ZbH - zbytková hodnota.

Časové odpisy mohou být v závislosti na očekávaném průběhu výnosů stanoveny jako lineární, zrychlené či zpomalené. U lineárního způsobu odpisování je výpočet ročního odpisu uveden ve vzorečku 3.2. Dále nejčastějšími metodami zrychlených odpisů jsou metoda DDB⁷ (vzoreček 3.3 a 3.4) a metoda SYD⁸ (vzoreček 3.5). Výhodou metody DDB je jednoduchost a procentem volitelná degrese odpisů, nevýhodou však je, že není možno tímto výpočtem odpisů dosáhnout přesně stanovenou zbytkovou hodnotu v posledním roce. Metoda SYD je založena na stanovení proměnlivého procenta odpisu z pevného základu.

$$RO = \frac{PC - Zbh}{n} \quad (3.2)$$

$$RO1 = (PC) \cdot \frac{2}{n} \quad (3.3)$$

---

⁶ Rozdíl mezi vstupní cenou hmotného a nehmotného majetku a celkovou výší odpisů z tohoto majetku, a to i tehdy, když poplatník zahrnul do výdajů na zajištění zdanitelných příjmů pouze poměrnou část odpisů nebo uplatňoval v některých zdaňovacích obdobích výdaje procentem z příjmů.

⁷ Double Declining Balance Method.

⁸ Sum of the Years' Digits.

$$ROX = ZC \cdot \frac{2}{n} \quad (3.4)$$

$$\text{odpis v } i - \text{tém roce} = (PC - ZbH) \cdot \frac{n+1-i}{\frac{n \cdot (n+1)}{2}} \quad (3.5)$$

kde: RO1 - roční odpis v prvním roce,
 ROX - roční odpis ve 2. roce a dalších letech,
 n - doba použitelnosti,
 ZC - zůstatková cena,
 i - i-tý rok odpisování.

Účetní jednotka může od roku 2009 při odpisování dlouhodobého majetku zohlednit předpokládanou zbytkovou hodnotu. Tou se rozumí účetní jednotkou zdůvodnitelná kladná odhadovaná částka, kterou by účetní jednotka mohla získat v okamžiku předpokládaného vyřazení majetku (například prodejem), po odečtení předpokládaných nákladů s vyřazením souvisejících. (Janoušek, Fitříková, Procházková, Žmolík, 2011)

Metoda komponentního odpisování majetku je již českými právními předpisy upravena s účinností pro účetní období započatá v roce 2010. Tato metoda používaná v IAS/IFRS⁹ umožňuje, aby u vybraných složek majetku ty části majetku (jeho „komponenty“), které se svou dobou použitelnosti významně liší od jeho ostatních složek a hodnotově tvoří jeho významnou část, byly odpisovány samostatně. (Kolektiv autorů, 2009)

Pro výpočet a uplatnění účetních odpisů osobního automobilu je používán odpisový plán, který je účetní jednotka povinna sestavit. (Pilařová, 2011) Odpisový plán je součástí vnitropodnikové směrnice a obsahuje jak soupis odpisovaného majetku pro příslušné účetní období, tak i konkrétní zvolené metody účetního odpisování, roční, příp. měsíční sazby odpisů či způsob jejich stanovení. (Mrkosová, 2010)

Účetní jednotka si sama stanoví předpokládanou dobu životnosti majetku, jelikož ta není účetními předpisy předepsána. Nesmí však být kratší než jeden rok. (Janoušek, Fitříková, Procházková, Žmolík, 2011) Také si zvolí sazby účetních odpisů. Rozhodnými kritérii, která lze považovat za výchozí podklady pro určení sazeb, jsou např. doba použitelnosti majetku,

---

⁹ IAS = Mezinárodní účetní standardy (International Accounting Standards); IFRS = Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (International Financial Reporting Standards).

hledisko času či objem výkonů určující životnost majetku. Majetek se odpisuje jen do výše jeho ocenění v účetnictví a odpisy se zaokrouhlují na celé koruny nahoru. (Mrkosová, 2010)

Příklad: Účetní odpisy osobního automobilu

Účetní jednotka pořizuje osobní automobil, přičemž po 4 letech jej bude obměňovat a vyřazené vozidlo prodá autobazaru. S ohledem na částku získanou prodejem ojetého vozidla, která činí 100.000 Kč, lze konstatovat, že se jedná o významnou částku vzhledem k pořizovací ceně tohoto automobilu. Účetní jednotka se proto rozhodla tuto skutečnost do odpisování zakomponovat.

Pořizovací cena osobního automobilu bez DPH činí 1.420.000 Kč. Předpokládaná zbytková hodnota činí 100.000 Kč, odpisováno bude rovnoměrně 4 roky z částky 1.320.000 Kč. Automobil byl pořízen v lednu 2011 a zároveň v lednu došlo k jeho zařazení do užívání.

Výpočet měsíčního odpisu: $1.320.000 : 48 = 27.500$ Kč.

Vliv na výsledek hospodaření se zohledněním předpokládané zbytkové hodnoty a předpokládané částky získané při prodeji ve výši 100.000 Kč bude v průběhu let vypadat takto:

Tab. 3.5: Vliv výše odpisů na výsledek hospodaření

Rok	2011	2012	2013	2014
Částka (Kč)	- 330.000	- 330.000	- 330.000	- 330.000

Zdroj: Vlastní zpracování.

Tab. 3.6: Účtování

Rok	Účetní případ	Částka (Kč)	MD	D
2011	Zařazení dlouhodobého majetku do užívání	1.420.000	022	042
2011	Odpisy v roce 2010 *)	330.000	551	082
2012	Odpisy v roce 2011	330.000	551	082
2013	Odpisy v roce 2012	330.000	551	082
2014	Odpisy v roce 2013	330.000	551	082

Rok	Účetní případ	Částka (Kč)	MD	D
2015	Prodej dlouhodobého majetku:			
	- doúčtování opravek	100.000	541	082
	- vyřazení z evidence	1.420.000	082	022
	- pohledávka z prodeje	100.000	311	641

Zdroj: Vlastní zpracování.

*) V reálném účtování budou odpisy účtovány měsíčně ve výši 27.500 Kč zápisem 551/082.

3.2.2 Daňové odpisy

Úprava daňových odpisů je vymezena ZDP. Pro jeho účely se odpisováním rozumí zahrnování odpisů z hmotného majetku evidovaného v majetku poplatníka do daňových výdajů (nákladů). Musí však jít o majetek, který se vztahuje k zajištění zdanitelných příjmů daňového subjektu. U vozidel není rozhodující intenzita využívání.

Uplatnění daňových odpisů do daňových výdajů (nákladů) je vázáno na splnění tří podmínek současně:

- vozidlo musí být hmotným majetkem,
- vozidlo musí být zahrnuto v obchodním majetku vlastníka,
- vozidlo musí mít souvislost s dosahováním, zajišťováním a udržováním zdanitelných příjmů poplatníka.

Odpisy lze uplatnit v případě:

- vozidel, příp. souboru movitých věcí (např. pojízdná dílna), jejichž vstupní cena je vyšší než 40.000 Kč,
- technického zhodnocení vozidla, pokud nezvyšuje vstupní a zůstatkovou cenu vozidla,
- výdajů hrazených nájemcem, které tvoří součást ocenění vozidla pořizovaného formou finančního leasingu a které spolu s kupní cenou převyšují 40.000 Kč.

Podle § 27 ZDP jsou z odpisování vyloučena vozidla:

- převedená po ukončení leasingu bezúplatně, pokud výdaje související s pořízením vozidla nepřevyšují 40.000 Kč,

- nalezená (dosud neevidovaná v majetku poplatníka).

Mezi osoby oprávněné k odpisování majetku patří:

- vlastník vozidla, tj. daňový subjekt, který má vozidlo zahrnuto v obchodním majetku, příp. není-li vlastník, ale má k vozidlu právo hospodaření, nebo je tato možnost sjednána v písemné smlouvě vlastníkem (spoluvlastníky), předmětný soubor je jako celek využíván nájemcem pro zajištění příjmů po celé zdaňovací období,
- nájemce, pokud jde o technické zhodnocení pronajatého vozidla a nebo o jiný majetek s tímto vozidlem související, za podmínek uvedených v § 28 odst. 3 ZDP, tzn., že:
  - o jde o výdaje hrazené nájemcem,
  - o tato možnost je písemně sjednána ve smlouvě,
  - o u vlastníka není o tyto výdaje zvýšena vstupní cena vozidla. (Janoušek, Fitříková, Procházková, Žmolík, 2011)

Podle § 28 odst. 6 ZDP se při odpisování vozidla, které je pouze z části používáno k zajištění zdanitelného příjmu, do výdajů (nákladů) k zajištění zdanitelného příjmu zahrnuje pouze poměrná část odpisů. Poměr, v jakém poplatník zahrne odpisy z vozidla mezi výdaje (náklady) na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, by měl vycházet ze způsobu používání předmětného vozidla (např. poměr mezi soukromě ujetými kilometry a počtem kilometrů ujetých v souvislosti s výkonem podnikatelské činnosti). Tento použitý poměr pak musí poplatník vždy prokázat správci daně.

Aby mohlo být započato odpisování, musí být současně v zásadě splněny tyto základní podmínky:

- vozidlo musí být zahrnuto do obchodního majetku vlastníka,
- vozidlo musí být uvedeno do užívání.

U vozidel bude zpravidla vždy rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy, jelikož daňové odpisy jsou stanoveny ZDP a neodpovídají vždy skutečnému fyzickému opotřebení a morálnímu zastarání vozidla, což by naopak měly respektovat účetní odpisy stanovené v souladu s odpisovým plánem účetní jednotky. Rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy nastává i v případě shodné doby odpisování, protože pro daňové odpisy není rozhodující měsíc uvedení vozidla do užívání, ale zdaňovací období. Pro stanovení výše odpisů musí být

zjištěna vstupní cena vozidla, způsob odpisování a odpisová skupina. (Janoušek, Fitříková, Procházková, Žmolík, 2011). Podle ZDP jsou veškerá vozidla zahrnuta v odpisové skupině 2 a jejich doba odpisování činí 5 let.

Daňové odpisy hmotného majetku se mohou provádět dvěma způsoby, a to metodou rovnoměrného odpisování a metodou zrychleného odpisování. Tyto způsoby jsou blíže specifikovány v následující části práce.

a) Metoda rovnoměrného odpisování hmotného majetku

Dle § 31 ZDP se odpisy při rovnoměrném odpisování stanoví ve výši jedné setiny součinu jeho vstupní ceny a přiřazené roční odpisové sazby:

$$RO = \frac{VC \cdot OS}{100} \quad (3.6)$$

kde: RO - roční odpis,

VC - vstupní cena,

OS - roční odpisová sazba.

Roční odpisové sazby pro druhou odpisovou skupinu jsou uvedeny v Tab. 3.7 a odpovídají zákonem stanovené minimální době odpisování. Nižší než maximální sazby nemohou používat FO uplatňující výdaje paušálem (při podnikatelské činnosti podle § 7 nebo pronájmu podle § 9 daného zákona), které jsou povinny vést odpisy evidenčně a dále FO, které používají hmotný majetek pouze zčásti k zajištění, dosažení a udržení zdanitelných příjmů a do daňových výdajů zahrnují pouze poměrnou část odpisů.

Tab. 3.7: Roční odpisové sazby

Odpisová skupina	V prvním roce odpisování	V dalších letech odpisování	Pro zvýšenou vstupní cenu
2	11	22,25	20

Zdroj: ZDP.

ZDP také umožňuje poplatníkům v prvním roce odpisování navýšit roční odpis o 10 % vstupní ceny vozidla v případě, že poplatník je prvním vlastníkem ¹⁰ vozidla. Dále v případě motocyklů a osobních automobilů mohou toto navýšení uplatnit pouze poplatníci, kteří jsou provozovateli silniční motorové dopravy, provozovateli taxislužby na základě vydané koncese nebo provozovateli autoškol.

Po splnění výše uvedených podmínek lze navýšit roční odpis v prvním roce odpisování o 10 % vstupní ceny. Roční odpisové sazby jsou v tomto případě stanoveny v Tab. 3.8.

Tab. 3.8: Roční odpisová sazba při zvýšení odpisu v prvním roce odpisování o 10 %

Odpisová skupina	V prvním roce odpisování	V dalších letech odpisování	Pro zvýšenou vstupní cenu
2	21	19,75	20

Zdroj: ZDP.

Příklad: Rovnoměrné odpisování

Podnik si v červenci roku 2011 pořídil osobní automobil v ceně 500.000 Kč a v tomtéž měsíci jej zařadil do svého obchodního majetku a uvedl jej do stavu způsobilého k obvyklému užívání. Účetní jednotka (plátce DPH) se rozhodla vozidlo odpisovat rovnoměrným způsobem odpisování. Podle ZDP jej zařadila do druhé odpisové skupiny a tudíž jej bude odpisovat po dobu pěti let. Dle téhož zákona bude roční odpisová sazba činit pro první rok 11 % a pro následující roky 22,25 %.

Výpočet a průběh rovnoměrných odpisů viz Tab. 3.9 a Graf 3.1.

Tab. 3.9: Výpočet rovnoměrných odpisů

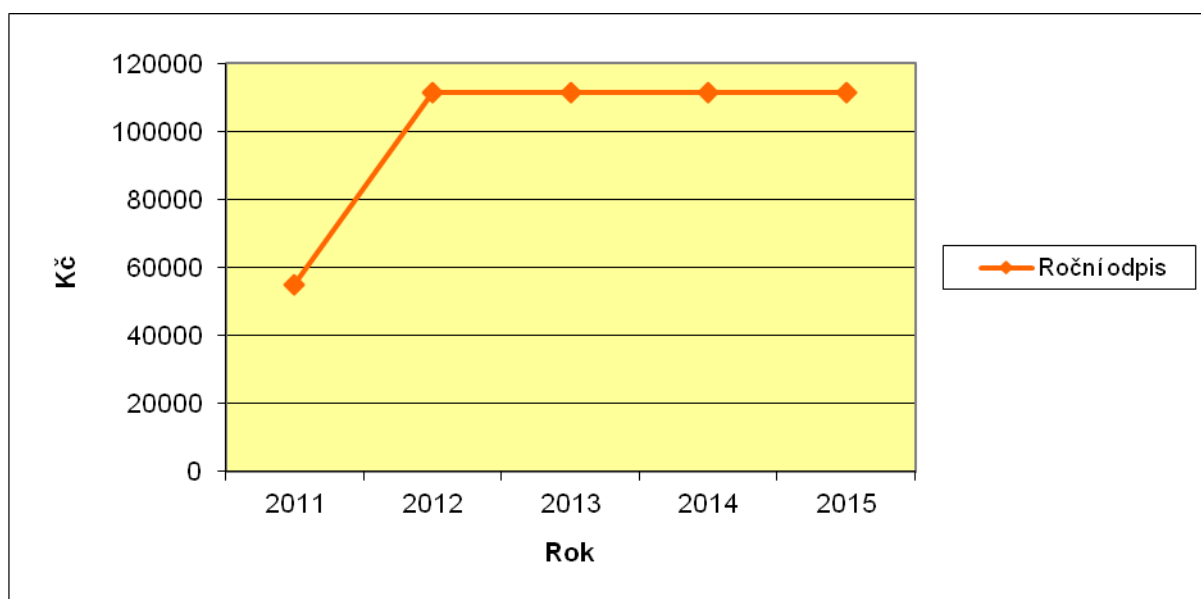
Rok	Výpočet ročního odpisu	Roční odpis (Kč)	Oprávky (Kč)	Zůstatková cena (Kč)
2011	$(500.000/100) \times 11$	55.000	55.000	445.000
2012	$(500.000/100) \times 22,25$	111.250	166.250	333.750

¹⁰ Pro účely ZDP lze za prvního vlastníka hmotného movitého majetku považovat poplatníka, který si jako první pořídil nový hmotný movitý majetek, který dosud nebyl užíván k určenému účelu a u předchozího vlastníka byl zbožím. Také se za něj považuje poplatník, který tento majetek pořídil nebo vyrobil ve vlastní režii.

Rok	Výpočet ročního odpisu	Roční odpis (Kč)	Oprávky (Kč)	Zůstatková cena (Kč)
2013	$(500.000/100) \times 22,25$	111.250	277.500	222.500
2014	$(500.000/100) \times 22,25$	111.250	388.750	111.250
2015	$(500.000/100) \times 22,25$	111.250	500.000	0

Zdroj: Vlastní zpracování.

Graf 3.1 : Průběh rovnoměrných odpisů

Zdroj: Vlastní zpracování.

b) Metoda zrychleného odpisování hmotného majetku

Podle § 32 odst. 2 ZDP se odpisy při zrychleném způsobu odpisování stanoví pro první rok odpisování jako podíl jeho vstupní ceny a přiřazeného koeficientu pro zrychlené odpisování platného v prvním roce odpisování a v dalších zdaňovacích obdobích jako podíl dvojnásobku jeho zůstatkové ceny majetku a rozdílu mezi přiřazeným koeficientem pro zrychlené odpisování a počtem let, po které byl již odpisován:

$$RO1 = \frac{VC}{K1} \quad (3.7)$$

kde: RO1 - roční odpis v prvním roce,
K1 - koeficient pro první rok odpisování.

$$ROX = \frac{2 \cdot ZC}{K2 - X} \quad (3.8)$$

kde: ROX - roční odpis ve 2.roce a dalších letech,
X - počet let, po který byl majetek již odpisován,
ZC - zůstatková cena,
K2 - koeficient zrychleného odpisování pro další roky. (Dvořáková, 2010)

Odpisy se, stejně jako v případě rovnoměrného způsobu odpisování, zaokrouhlují na celé Kč směrem nahoru. Dle § 32 odst. 1 daného zákona jsou koeficienty pro zrychlené odpisování automobilů stanoveny v Tab. 3.10.

Tab. 3.10: Koeficienty pro zrychlené odpisování

Odpisová skupina	V prvním roce odpisování	V dalších letech odpisování	Pro zvýšenou zůstatkovou cenu
2	5	6	5

Zdroj: ZDP.

Příklad: Zrychlené odpisování

Podnik si v červenci roku 2011 pořídil osobní automobil v ceně 500.000 Kč a v tomtéž měsíci jej zařadil do svého obchodního majetku a uvedl jej do stavu způsobilého k obvyklému užívání. Účetní jednotka (plátce DPH) se rozhodla vozidlo odpisovat zrychleným způsobem odpisování. Podle ZDP jej zařadila do druhé odpisové skupiny a tudíž jej bude odpisovat po dobu pěti let. Dle téhož zákona bude koeficient činit pro první rok 5 a pro následující roky 6.

Výpočet a průběh zrychlených odpisů viz Tab. 3.11 a Graf 3.2.

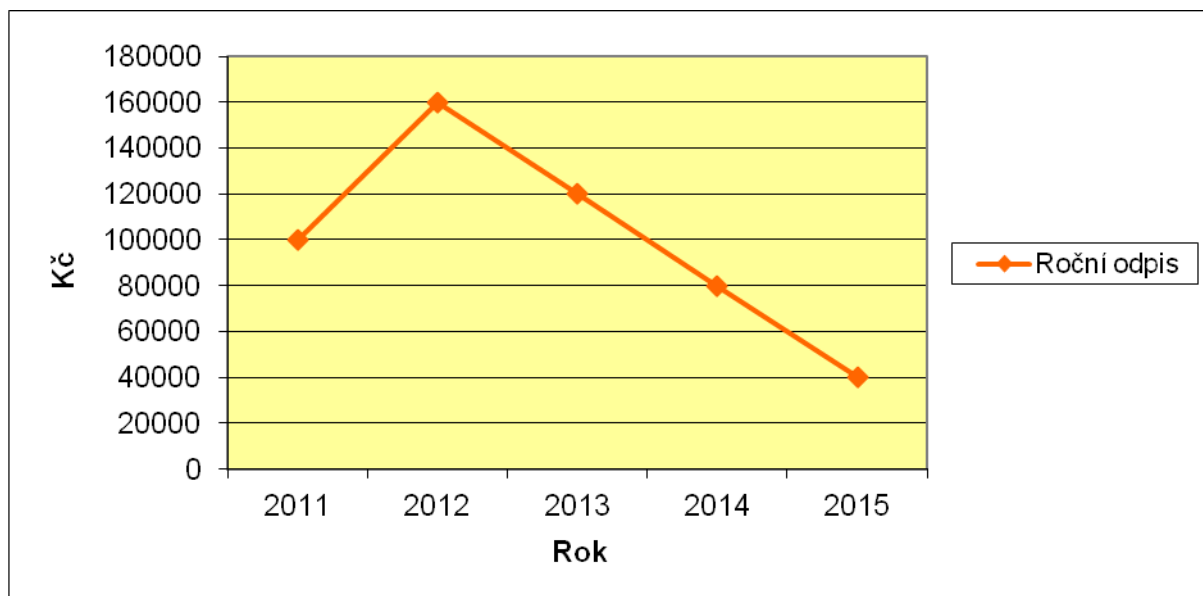
Tab. 3.11: Výpočet zrychlených odpisů

Rok	Výpočet ročního odpisu	Roční odpis (Kč)	Oprávky (Kč)	Zůstatková cena (Kč)
2011	500.000/5	100.000	100.000	400.000
2012	(2 x 400.000)/(6-1)	160.000	260.000	240.000
2013	(2 x 240.000)/(6-2)	120.000	380.000	120.000

Rok	Výpočet ročního odpisu	Roční odpis (Kč)	Oprávky (Kč)	Zůstatková cena (Kč)
2014	$(2 \times 120.000)/(6-3)$	80.000	460.000	40.000
2015	$(2 \times 40.000)/(6-4)$	40.000	500.000	0

Zdroj: Vlastní zpracování.

Graf 3.2: Průběh zrychlených odpisů

Zdroj: Vlastní zpracování.

3.2.3 Odpisování technického zhodnocení

§ 33 ZDP definuje technické zhodnocení jako výdaje na dokončené nástavby, přístavby a stavební úpravy, rekonstrukce a modernizace hmotného majetku, kterými se vstupní cena tohoto majetku zvýšila ve zdaňovacím období o více než 40.000 Kč. Pro účely tohoto zákona se jím také rozumí výdaje podle § 33 odst. 1, pokud je hradí budoucí nájemce na cizím hmotném majetku v průběhu jeho pořízování za podmínky, že se stane nájemcem tohoto hmotného majetku nebo jeho části a vlastník tohoto hmotného majetku nezahrne výdaje vynaložené budoucím nájemcem do vstupní ceny.

Podle ZDP je pro druhou odpisovou skupinu při rovnoměrném způsobu odpisování výše roční odpisové sazby pro zvýšenou vstupní cenu 20 %. Tato sazba je shodná i v případě zvýšení odpisu v prvním roce o 10 %. Při zrychleném způsobu odpisování je výše koeficientu 5.

Pro zvýšenou vstupní cenu se používá speciálně stanovená sazba u rovnoměrného odpisování. U zrychleného odpisování se používá stanovený koeficient tímto způsobem:

- v roce zvýšení zůstatkové ceny jako podíl dvojnásobku této ceny majetku a přiřazeného koeficientu zrychleného odpisování platného pro zvýšenou zůstatkovou cenu,
- v dalších obdobích jako podíl dvojnásobku zůstatkové ceny majetku a rozdílu mezi přiřazeným koeficientem zrychleného odpisování platným pro zvýšenou zůstatkovou cenu a počtem let, po která byl odpisován ze zvýšené zůstatkové ceny. (TPA Horwath Notia Audit, 2011)

3.3 Vyřazení vozidla z obchodního majetku

Podstatou účtování vyřazení automobilu je vyřazení vozidla z účetnictví, a to v ocenění původní účetní cenou (historickou cenou), v níž bylo vozidlo po celou dobu vedeno na příslušném majetkovém účtu. U vozidel, která se odepisují, musíme k datu vyřazení zjistit, zda jde o majetek, který byl již v plné výši odepsán, či má-li ještě nějakou zůstatkovou cenu. V případě, že tomu tak je, zúčtuje se zůstatková cena odpisovaného vozidla formou jednorázového odpisu nejčastěji na vrub nákladových účtů, které odpovídají způsobu vyřazení. Velikost oprávek je při vyřazení majetku ve výši vstupní ceny, resp. vstupní ceny zvýšené o technické zhodnocení. (Kolektiv autorů, 2009)

Způsob vyřazení má vliv jak na způsob účtování, tak i na uplatnění zůstatkové ceny vozidla do daňových výdajů (nákladů). Tak jako u pořízení automobilu existují různé způsoby pořízení, taktéž u vyřazení vozidla z majetku máme několik možností, mezi které patří:

- prodej,
- darování,
- vklad do obchodní společnosti nebo družstva,
- přearazení do osobního užívání, jde-li o fyzickou osobu – podnikatele,
- likvidace po havárii,
- likvidace po opotřebení,
- likvidace po živelné pohromě,
- odcizení apod. (Janoušek, Fitříková, Procházková, Žmolík, 2011)

Je-li v době likvidace zůstatková cena rovna nule, provede daňový subjekt pouze záznamy v evidenci hmotného majetku na inventární kartě a vozidlo z evidence vyřadí. Pro zjištění zůstatkové ceny je nutné dopočítat všechny uplatnitelné odpisy. Nenulovou zůstatkovou cenu automobilu nelze uplatnit do daňově uznatelných nákladů v případě majetku vyřazeného v důsledku darování nebo bezúplatného převodu, ke kterému není poplatník povinen podle některého ze zákonů. V případě škody, jiné než vzniklé v důsledku živelních pohrom nebo škody způsobené podle potvrzení policie neznámým pachatelem, se zůstatková cena promítne plně do daňově uznatelných nákladů. Při vyřazení vozidla v důsledku jiné škody pak lze do daňově uznatelných nákladů zahrnout pouze část zůstatkové ceny odpovídající výši náhrady škody, kterou poplatník získá od toho, kdo škodu způsobil, případně od pojišťovny. Je-li náhrada škody vyšší než zůstatková cena, může se do nákladů promítnout maximálně zůstatková cena. V případě, že není žádná náhrada škody, nelze do daňových nákladů promítnout zůstatkovou cenu ani částečně. (Prudký, Lošťák, 2010)

Podle § 26 odst. 7 ZDP lze do daňových výdajů (nákladů), v případě vyřazení vozidla (které bylo v majetku daňového subjektu evidováno na počátku příslušného zdaňovacího období) z obchodního majetku před koncem zdaňovacího období, uplatnit odpis ve výši jedné poloviny ročního rovnoměrného nebo zrychleného odpisu na vrub účtu 551 – Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku a ve prospěch účtu 082 – Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí.

V následujících podkapitolách jsou přiblíženy některé ze způsobů vyřazení automobilu, a to:

- prodej,
- darování,
- likvidace,
- přearažení do osobního užívání.

3.3.1 Vyřazení vozidla prodejem

Vlastník vozidla může automobil na základě svého rozhodnutí kdykoliv prodat. Prodejní cena se pak stanoví dohodou mezi kupujícím a prodávajícím. Tato cena se obvykle uvádí v kupní smlouvě. (Janoušek, Fitříková, Procházková, Žmolík, 2011) Dále, podle § 23 odst. 7 písm. a) a b) ZDP, pokud se liší ceny sjednané mezi spojenými osobami (kapitálově či jinak spojenými) od cen, které by byly sjednány mezi nezávislými osobami v běžných

obchodních vztazích za stejných nebo obdobných podmínek a není-li tento rozdíl uspokojivě doložen, upraví správce daně základ daně poplatníka o zjištěný rozdíl.

Příjem plynoucí z prodeje je u prodávajícího součástí výnosů (příjmů), které jsou součástí základu daně z příjmů. Dále si může prodávající do daňových výdajů (nákladů), kromě odpisů, zahrnout také zůstatkovou cenu. § 29 odst. 2 ZDP stanoví zůstatkovou cenu jako rozdíl mezi vstupní cenou a celkovou výší daňových odpisů daného vozidla, tj.:

$$ZC = VC - O \quad (3.9)$$

kde: ZC - daňová zůstatková cena,

O - vypočtené daňové odpisy v plné výši, tj. bez vlivu používání vozidla také pro jiné účely než pro podnikání podnikatele a bez vlivu odpisů, které nebyly ve skutečné výši uplatněny z důvodu uplatnění výdajů procentem z příjmů.

V Tab. 3.12 je znázorněno účtování při vyřazení osobního automobilu prodejem.

Tab. 3.12: Účtování při vyřazení osobního automobilu prodejem

Číslo	Účetní případ	Částka (Kč)	MD	D
1.	Nákup osobního automobilu	500.000	022	-
	DPH 20 %	100.000	343	-
	celkem	600.000	-	321
2.	Prodej automobilu	400.000	-	641
	DPH 20 %	80.000	-	343
	celkem	480.000	311	-
3.	Doučtování zůstatkové ceny (oprávky činí 375.000 Kč)	125.000	541	082
4.	Vyřazení automobilu	500.000	082	022

Zdroj: Vlastní zpracování.

3.3.2 Vyřazení vozidla darováním

Majitel se může rozhodnout také vozidlo darovat. V takovémto případě jsou dary obecně připočitatelnou položkou k výsledku hospodaření. Jestliže je dar poskytnut na účely

stanovené § 15 odst. 1 a § 20 odst. 8 ZDP např. obcím, krajům, školám, církvím, atd., lze od základu daně odečíst hodnotu daru. Výše hodnoty, o kterou lze základ daně snížit, je však limitována ZDP. U FO musí úhrnná hodnota darů činit minimálně 2 % ze základu daně anebo alespoň 1.000 Kč a u PO alespoň 2.000 Kč. Dále lze v úhrnu odečíst nejvýše u FO 10 % a u PO 5 % ze základu daně.

Účtování při vyřazení osobního automobilu důsledkem darování je znázorněno v Tab. 3.13.

Tab. 3.13: Účtování vyřazení osobního automobilu darováním

Číslo	Účetní případ	Částka (Kč)	MD	D
1.	Nákup osobního automobilu	500.000	022	-
	DPH 20 %	100.000	343	-
	celkem	600.000	-	321
2.	Darování automobilu	400.000	311	641
3.	Doučtování ZC (oprávky činí 375.000 Kč)	125.000	543	082
	DPH 20 % ze ZC	25.000	543	343
4.	Vyřazení automobilu	500.000	082	022

Zdroj: Vlastní zpracování.

3.3.3 Vyřazení automobilu likvidací

Automobil je vyřazován likvidací buď zcela odepsaný (potom jde jen o přeúčtování pořizovací ceny), nebo zcela neodepsaný (v tomto případě je potřeba zaúčtovat dodatečný odpis). Účtování zcela neodepsaného automobilu je zachyceno v Tab. 3.14. Takto odepisované vozidlo se vyřazuje např. z důvodů neopravitelnosti, vysokých nákladů na opravy, apod. (Mrkosová, 2010)

Majiteli mohou dodatečně vznikat jak náklady (např. odvoz vozidla na demontáž), tak výnosy (např. příjem za šrot, příjem z prodeje vozidla na náhradní díly). Většina takovýchto nákladů se účtuje pomocí účtu 548 – Ostatní provozní náklady a výnosy na účtu 648 – Ostatní provozní výnosy. (Janoušek, Fitříková, Procházková, Žmolík, 2011)

Tab. 3.14: Účtování při vyřazení osobního automobilu likvidací

Číslo	Účetní případ	Částka (Kč)	MD	D
1.	Nákup osobního automobilu	500.000	022	-
	DPH 20 %	100.000	343	-
	celkem	600.000	-	321
2.	Jednorázový odpis ZC (oprávky činí 375.000 Kč)	125.000	551	082
3.	Vyřazení automobilu	500.000	082	022

Zdroj: Vlastní zpracování.

3.3.4 Vyřazení automobilu přeřazením do osobního užívání

Podnikatel se může kdykoliv rozhodnout přeřadit vozidlo, které má zařazeno v obchodním majetku, do osobního užívání. Jestliže automobil není zcela odepsán, musí majitel zaúčtovat dodatečný odpis. Podnikatel však musí brát v potaz, že tímto přeřazením ne zcela odepsaného automobilu ztrácí nadále možnost odepisovat daný majetek. Účtování takového vyřazení je znázorněno v Tab. 3.15.

Tab. 3.15: Účtování vyřazení automobilu přeřazením do osobního užívání

Číslo	Účetní případ	Částka (Kč)	MD	D
1.	Nákup osobního automobilu	500.000	022	-
	DPH 20 %	100.000	343	-
	celkem	600.000	-	321
2.	Dodatečný odpis (oprávky činí 375.000 Kč)	125.000	491	082
3.	Vyřazení automobilu	500.000	082	022

Zdroj: Vlastní zpracování.

3.4 Výdaje spojené s provozem automobilu

Od uvedení do provozu až po vyřazení vozidla jsou výdaje spojené s tímto provozem daňově uznatelné dle ZDP. Patří mezi ně především náklady na pohonné hmoty a ostatní

provozní kapaliny, dálniční známky, údržba a opravy, náhradní díly, pojištění, silniční daň, parkování. V následujících podkapitolách jsou blíže specifikovány nejdůležitější z nich.

3.4.1 Pohonné hmoty

Jednou z nejvýznamnějších položek spojenou s náklady na provoz vozidla jsou výdaje na pohonné hmoty (dále jen PHM). Na její výši nákladů má značný vliv nejen výše ceny PHM, ale také vykazovaná spotřeba PHM jednotlivých vozidel a počet ujetých kilometrů. (Janoušek, Fitříková, Procházková, Žmolík, 2011) Podle § 24 odst. 1 ZDP je daňový subjekt povinen prokázat, že veškeré jím daňově uplatněné výdaje (náklady) souvisí s použitím vozidla pro účely dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, tj. k jeho legálně povolené činnosti. Také při uplatnění odpočtu DPH musí použití vozidla souviset s ekonomickými činnostmi plátce, jak je tomu definováno v zákonu o DPH. Dále je nezbytné vést předepsanou evidenci o provozu vozidla a dobách řízení.

Základní přehled způsobů daňového uplatnění PHM je uveden v příloze č. 3 této práce. Způsob stanovení výše výdajů za PHM souvisejících s prokazatelným použitím vozidla pro podnikání je rozdílný u vozidel:

- zaměstnavatele a vozidel, která má zaměstnavatel v nájmu,
- která zaměstnavatel zaměstnanci na pracovní cestu neposkytl a zaměstnanec je na žádost zaměstnavatele podle § 157 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákoník práce) nebo s jeho souhlasem (§ 157 odst. 2 zákoníku práce) použil,
- použitých FO (podnikatelem). (Janoušek, Fitříková, Procházková, Žmolík, 2011)

Způsoby daňového uplatnění PHM při využití vozidla zaměstnancem a podnikatelem viz Příloha č. 4 a 5.

Nákup PHM se účtuje na vrub účtu 501 – Spotřeba materiálu souvztažně se zápisem na některém z účtů peněžních prostředků. Pro lepší přehlednost si k účtu 501 – Spotřeba materiálu může účetní jednotka zřídit analytickou evidenci. (Mrkosová, 2011)

Podnikatel se může rozhodnout uplatnit tzv. paušální výdaj na dopravu podle ustanovení § 24 odst. 2 písm. z) ZDP jako daňově uznatelný výdaj (náklad) za podmínky, že nebyl uplatněn výdaj na dopravu silničním motorovým vozidlem podle § 24 odst. 2 písm. k) daného zákona. V případě uplatnění paušálního výdaje na dopravu činí jeho výše 5.000 Kč na

jedno silniční motorové vozidlo za každý celý kalendářní měsíc zdaňovacího období nebo období, za které se podává daňové přiznání, ve kterém poplatník využíval příslušné vozidlo k dosažení, zajištění nebo udržení zdanitelných příjmů a současně toto silniční motorové vozidlo nepřenechal ani po část příslušného kalendářního měsíce k užívání jiné osobě. Jestliže poplatník používá silniční motorové vozidlo pouze z části k dosažení, zajištění a udržení zdanitelného příjmu a uplatňuje u něj paušální výdaj, lze na toto vozidlo uplatnit pouze část paušálního výdaje na dopravu, a to ve výši 80 % z předem stanovené částky.

3.4.2 Údržba a opravy

Podle § 47 odst. 2 vyhlášky, se opravou odstraňují účinky částečného fyzického opotřebení nebo poškození za účelem uvedení do předchozího nebo provozuschopného stavu.¹¹ Výdaje na opravy automobilu jsou daňově uznatelné v plné prokázané výši v případě, že je tento automobil zahrnut do obchodního majetku daňového subjektu. Jestliže je vozidlo pronájato, je pro daňové uznání těchto výdajů rozhodující konkrétní znění příslušné smlouvy o pronájmu nebo o finančním leasingu. Za opravu lze považovat např. opravy jednotlivých částí vozidla, výměnu dílčích částí (výměna autobaterie), apod. (Janoušek, Fitříková, Procházková, Žmolík, 2011)

Údržba je vyhláškou uvedenou výše definována jako soustavná činnost, kterou se zpomaluje fyzické opotřebení, předchází poruchám a odstraňují se drobnější závady. Výdaje na údržbu jsou v zásadě daňově uznatelnými částkami v plné výši v příslušném zdaňovacím období, kdy byly vynaloženy, a to v případě vozidla zahrnutého v obchodním majetku daňového subjektu.

V případě podnikatele – FO jsou výdaje na opravy a údržbu vozidla daňově uznatelné pouze v poměrné výši odpovídající využití vozidla pro podnikatelskou činnost tohoto poplatníka a využití vozidla k jiným účelům.

Jak opravy, tak údržbu musíme odlišovat od technického zhodnocení¹², jelikož to lze do daňových výdajů (nákladů) zahrnovat pouze postupně prostřednictvím odpisů. Daňový

---

¹¹ Uvedením do provozuschopného stavu se rozumí provedení opravy i s použitím jiných než původních materiálů, dílů, součástí nebo technologií, pokud tím nedojde k technickému zhodnocení.

¹² Technickým zhodnocením se rozumí výdaje na dokončené nástavby, přístavby a stavební úpravy, rekonstrukce a modernizace majetku, pokud převýšily u jednotlivého majetku v úhrnu za zdaňovací období částku 40.000 Kč. Technickým zhodnocením jsou i uvedené výdaje nepřesahující stanovenou částku, které poplatník na základě svého rozhodnutí neuplatní jako výdaj (náklad) podle § 24 odst. 2 písm. zb) ZDP.

subjekt tedy musí být schopen prokázat, že příslušné práce provedené na vozidle byly opravami, a ne technickým zhodnocením. (Janoušek, Fitříková, Procházková, Žmolík, 2011)

3.4.3 Daň silniční

Silniční dani podléhají silniční motorová vozidla a jejich přípojná vozidla, která jsou registrovaná a provozovaná v ČR, jsou-li používána k podnikání nebo k jiné samostatně výdělečné činnosti. To platí i v případě, že je vozidlo používáno pouze jeden den a nezáleží, zda je zařazeno v obchodním majetku. Silniční daň se platí za měsíce, ve kterých takto spadá k dané povinnosti, a to formou záloh, které jsou splatné do:

- 15. dubna (za leden až březen),
- 15. července (za duben až červen),
- 15. října (za červenec až září),
- 15. prosince (za říjen a listopad).

Zbytek se zaplatí do 31. ledna následujícího roku s daňovým přiznáním. Zálohy se vypočtou ve výši 1/12 příslušné roční sazby daně (viz níže) za každý kalendářní měsíc, ve kterém u vozidla trvala, vznikla nebo zanikla daňová povinnost v rozhodném období. (Jak podnikat, 2011)

Základem daně je u osobních automobilů, kromě osobních automobilů na elektrický pohon, zdvihový objem motoru v cm^3 . Ten je uveden v technickém průkazu každého vozidla. Výše ročních sazeb je uvedena v Tab. 3.16. Podle § 6 odst. 6 a 8 zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o dani silniční) dochází ke snížení či zvýšení této sazby za dále uvedených okolností. Poplatník má nárok na snížení sazby daně, který vzniká počínaje kalendářním měsícem první registrace vozidla a končí u téhož vozidla po 108 kalendářních měsících, a to u vozidel:

- o 48 % po dobu následujících 36 kalendářních měsíců od data jejich první registrace,
- o 40 % po dobu následujících dalších 36 kalendářních měsíců,
- o 25 % po dobu následujících dalších 36 kalendářních měsíců.

Ke zvýšení sazby dochází v případě vozidel registrovaných poprvé v ČR nebo v zahraničí do 31. prosince 1989, a to o 25 %.

Tab. 3.16: Výše ročních sazeb silniční daně při daném zdvihovém objemu motoru

Zdvihový objem motoru (cm³)		Roční sazba daně (Kč)
nad	do	
-	800	1.200
800	1.250	1.800
1.250	1.500	2.400
1.500	2.000	3.000
2.000	3.000	3.600
3.000	-	4.200

Zdroj: Zákon o dani silniční.

Nejčastěji je poplatníkem této daně fyzická nebo právnická osoba, která je provozovatelem vozidla registrovaného v ČR v registru vozidel a je zapsána v technickém průkazu nebo užívá vozidlo, v jehož technickém průkazu je zapsána jako provozovatel osoba, která zemřela, zanikla nebo byla zrušena, anebo vozidlo, jehož provozovatel je odhlášen z registru vozidel.

Poplatníkem daně je taktéž zaměstnavatel, pokud vyplácí cestovní náhrady svému zaměstnanci podle zákoníku práce, za použití osobního automobilu. V tomto případě se zaměstnavatel může rozhodnout využít sazbu daně 25 Kč za každý den použití osobního automobilu nebo jeho přípojného vozidla, pokud je to pro něj výhodnější než sazba daně vypočtená pomocí zdvihového objemu motoru, jak je uvedeno výše. (Zákon o dani silniční)

3.4.4 Pojištění

Vlastník vozidla je povinen uzavřít pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, tj. tzv. „zákonné pojištění“. Takovéto pojistné je podle ZDP daňově uznatelným nákladem (výdajem). V případě daňové evidence se pro účely tohoto zákona nákladem stává teprve úhradou pojistného. Jestliže je vozidlo používáno také pro osobní potřebu, pak je zaplacené pojistné daňově uznatelné pouze v poměrné výši.

Pojistník je povinen po zániku pojištění odpovědnosti bez zbytečného odkladu odevzdat pojistiteli zelenou kartu¹³. Jestliže do 14 dnů od zániku pojištění není uzavřena nová

---

¹³ Mezinárodní osvědčení o platnosti pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem konkrétního vozidla.

pojistná smlouva na totéž vozidlo, je vlastník povinen odevzdat registračnímu místu v této lhůtě tabulku se SPZ a osvědčení o registraci vozidla¹⁴. Po zániku pojištění, oznámení této skutečnosti pojišťovně, vrácení dokladu o pojištění a zelené karty vrátí pojišťovna pojistníkovi poměrnou část pojistného.

Vedle zákonného pojištění existuje také havarijní pojištění. To však na vozidlo nemusí být uzavřeno. Vlastník se může sám rozhodnout, zda a u koho si havarijní pojištění sjedná. Jestliže bude toto pojištění na vozidlo sjednáno, je taktéž daňově uznatelným výdajem (nákladem) v zásadě za stejných podmínek jako v případě zákonného pojištění. (Janoušek, Fitříková, Procházková, Žmolík, 2011)

---

¹⁴ Doklad, který obsahuje základní údaje uvedené v technickém průkazu o vozidle, jeho vlastníkově a provozovateli a slouží k identifikaci vozidla v silničním provozu.

4 Případová studie

V rámci poslední kapitoly je uvedena případová studie, která se zabývá optimalizací nákladů na používání osobních automobilů ve fiktivní firmě Alfa. Podle údajů poskytnutých touto firmou byla v této kapitole provedena analýza uskutečněných služebních cest ve 2. polovině roku 2011 a doporučeno opatření pro efektivnější používání vozidel v následujícím období, a to z důvodu optimalizace nákladů.

4.1 Charakteristika firmy Alfa

Firma Alfa sídlí v ČR a má výhradní zastoupení na prodej a servis produktů firmy Beta na území ČR a Slovenské republiky. Firma Beta sídlí v Německu a její výrobky mají využití v průmyslových aplikacích. Strategií firmy Alfa je zajišťovat svou činnost prostřednictvím lokálních subjektů působících v obdobném předmětu podnikání a soustřeďovat se na rozšiřování trhu, školení specialistů a organizaci dodávek a servisu. Firma má 11 zaměstnanců, z nichž 8 mimo jiné vyjíždí na služební cesty.

S cílem minimalizovat administrativní činnosti se majitel firmy rozhodl nepořizovat do majetku společnosti osobní automobily, ale využít pouze pronajatá vozidla, případně vozidla zaměstnanců.

4.2 Předpoklady

Firma Alfa má uzavřenou smlouvu o operativním leasingu na jeden automobil a smlouvu o krátkodobém zapůjčování automobilů s místní půjčovnou. Kromě uvedeného jsou zaměstnanci ochotni za zákonem stanovených podmínek používat ke služebním cestám svá soukromá vozidla. Pro zjednodušení jsou automobily považovány za plně vzájemně nahraditelné a všechny ostatní provozní náklady za shodné, což umožňuje jejich vyloučení z následujících úvah.

Ve smlouvě o operativním leasingu se firma zavazuje platit paušální měsíční nájem ve výši 6.000 Kč. Firma musí dodržet limit 60.000 ujetých km za rok, aby paušální měsíční nájemné zůstalo v dané výši. Při překročení limitu o více než 2.000 km je dohodnuta smluvní pokuta ve výši 1,50 Kč za nadlimitní km.

Půjčovna fakturuje paušál 900 Kč/vozidlo a 1,00 Kč za ujetý km s podmínkou dodržení maximální doby služební cesty na dva dny. U obou smluv si uživatel vozidla musí hradit náklady za PHM.

U vozidel zaměstnanců je firma povinna poskytnout úhradu 3,70 Kč/km a rovněž úhradu za spotřebu PHM.

K dispozici jsou údaje o uskutečněných služebních cestách ve 2. pololetí roku 2011. Firma předpokládá, že vzhledem k rozšiřování trhu bude v následujícím období počet km narůstat až o 50 %.

4.3 Nákladovost jednotlivých variant a jejich srovnání

Na základě výše uvedených předpokladů (vyplývajících ze smluv) je zřejmé, že celková výše nákladů je závislá na délce služební cesty a počtu najetých kilometrů. Jestliže předpokládáme, že náklady na PHM jsou ve všech případech stejné, je možné při rozhodování o výhodnosti jednotlivých variant posuzovat pouze náklady vycházející z úhrad za ujetý kilometr a paušální náhrady. Protože měsíční nájemné u operativního leasingu je fixním nákladem bez ohledu na skutečné využívání, mohli bychom ho z posuzování vyloučit. Přesto použijeme pro srovnání sazbu, která vychází z využívání automobilu dle smlouvy (1,20 Kč za najetý km).

Z uvedeného vyplývají následující vzorečky popisující srovnatelné náklady na zapůjčení vozidla pro:

- operativní leasing

$$N = 1,2 \cdot k \quad (4.1.)$$

- zápůjčku

$$N = (1,0 \cdot k) + 900 \quad (4.2.)$$

- privátní vozidla

$$N = 3,7 \cdot k \quad (4.3.)$$

kde: N - náklady,

k - ujeté kilometry na služební cestě.

Na základě předcházejících vzorečků je zřejmé, že jako nejlevnější z uvedených srovnání vychází auto na operativní leasing. Navíc musíme mít na paměti, že nájemné u tohoto vozidla musíme platit bez ohledu na jeho využívání. Z toho vyplývá první závěr.

Závěr č. 1

Nejdříve je nutno vytižít automobily zapůjčené na operativní leasing.

Pro porovnání výhodnosti zápůjčky a privátního vozidla vyjdeme z níže uvedené nerovnice:

$$(1,0 \cdot k) + 900 < 3,7 \cdot k \quad (4.4.)$$

Levá strana nerovnice ukazuje náklady při zápůjčce a pravá strana náklady při použití privátního automobilu. Jestliže podle nerovnice vyjde levá strana menší než pravá výhodnější je zápůjčka a naopak.

Řešení nerovnice dává následující výsledek, ze kterého vyplývá závěr č. 2:

$$k > 333 \quad (4.5.)$$

Závěr č. 2

Privátní vozidlo je pro firmu Alfa výhodnější jen u krátkých služebních cest. Mezní hodnota, při které jsou náklady na privátní vozidlo nižší, je při ujeté vzdálenosti 333 km. Při cestách, které jsou delší než tato hranice, je výhodnější automobil z půjčovny.

4.4 Analýza využívání osobních vozidel ve 2. pololetí roku 2011

S cílem posoudit efektivní využívání osobních automobilů ke služebním cestám ve vztahu k uzavřeným smlouvám, byla provedena analýza uskutečněných služebních cest ve 2. pololetí roku 2011 (údaje za toto období jsou uvedeny v příloze č. 6). V uvedeném období měla firma k dispozici jeden automobil na operativní leasing a dle potřeby využívala 3 vozidla z půjčovny a 8 soukromých vozidel. Výsledky analýzy jsou uvedeny v následujících tabulkách (celkové údaje jsou zaokrouhleny na celá čísla a jednotkové pak na dvě desetinná

místa). Tab. 4.1 rekapituluje údaje o uskutečněných služebních cestách ve 2. pololetí roku 2011.

Tab. 4.1: Analýza služebních cest ve 2. pololetí roku 2011

	OL	P	Z	Celkem
počet SC	42	27	101	170
počet jednodenních SC	12	5	84	101
počet dvoudenních SC	14	22	17	53
počet pětidenních SC	16	0	0	16
km/SC	1.344	624	192	-
km/SC v červenci	2.556	654	174	-
km/SC v srpnu	2.132	488	214	-
km/SC v září	798	485	234	-
km/SC v říjnu	1.581	565	226	-
km/SC v listopadu	1.341	739	185	-
km/SC v prosinci	738	662	144	-
počet dnů na SC	120	49	118	287
počet dnů na SC v červenci	20	11	13	44
počet dnů na SC v srpnu	19	5	21	45
počet dnů na SC v září	18	5	17	40
počet dnů na SC v říjnu	21	7	17	45
počet dnů na SC v listopadu	22	12	25	59
počet dnů na SC v prosinci	20	9	25	54
km	56.451	16.852	19.391	92.694
ujeté km v červenci	10.225	3.926	1.910	16.061
ujeté km v srpnu	10.661	1.465	3.204	15.330
ujeté km v září	6.387	1.455	3.503	11.345
ujeté km v říjnu	11.068	2.261	3.392	16.721
ujeté km v listopadu	10.728	4.433	4.074	19.235
ujeté km v prosinci	7.382	3.312	3.308	14.002

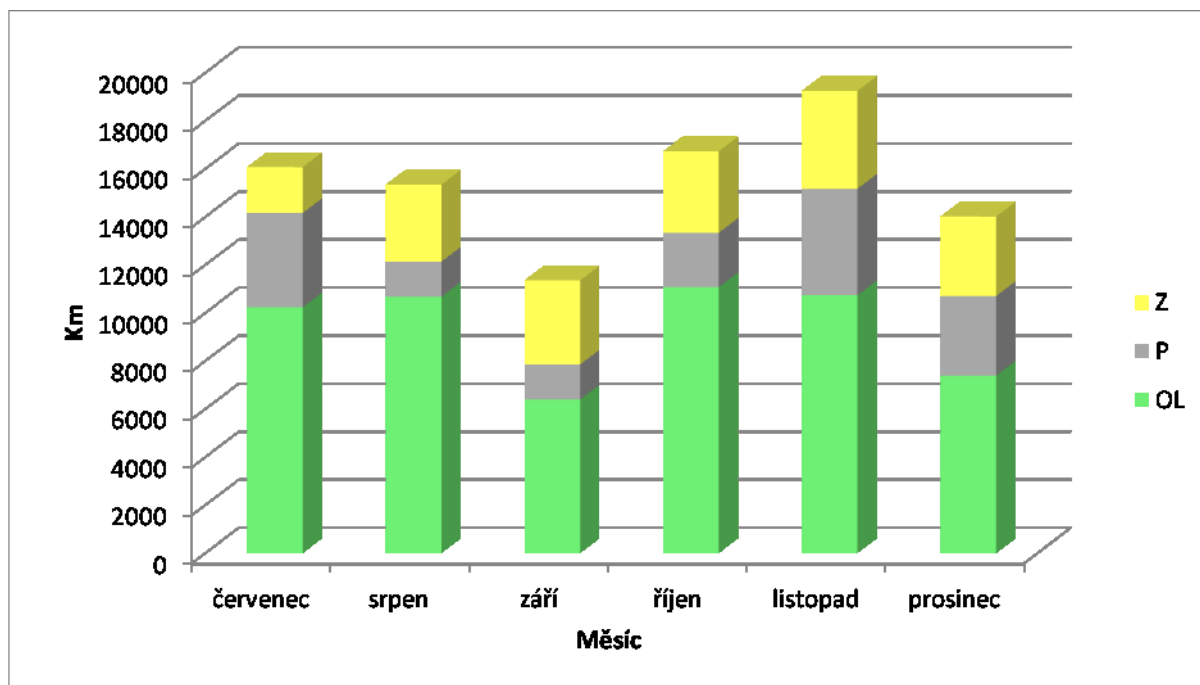
Zdroj: Vlastní zpracování.

Pozn.: OL = operativní leasing; P = automobily z půjčovny; Z = privátní vozidla zaměstnanců; SC = služební cesta.

Ze souhrnných údajů za sledované období vyplývá, že se průměrně měsíčně najelo cca 15.000 km s odchylkou ± 4.000 km. Z analýzy rovněž vyplývá, že automobil na operativní leasing najel průměrně 1.344 km na služební cestu, přičemž denně průměrně 470 km. U vozidel z půjčovny bylo průměrně ujeté 634 km na služební cestu a 344 km na den. U vozidel zaměstnanců bylo najeto 192 km na služební cestu a 164 km na den.

Z údajů uvedených v Tab. 4.1 jsou sestaveny následující grafy (Graf 4.1, 4.2 a 4.3)

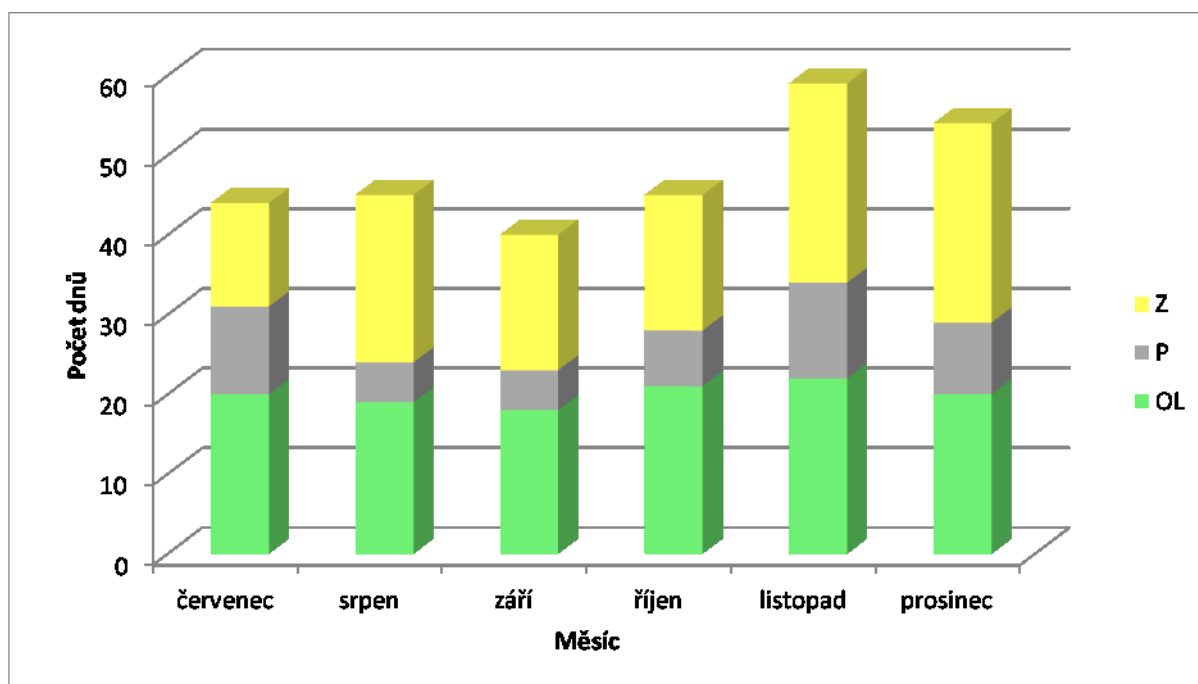
Graf 4.1: Počet ujetých km ve sledovaném období

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z grafu 4.1 vyplývá, že nejvíce km se najelo v měsíci listopadu, naopak nejméně v září. Dále je zřejmé, že automobil na operativní leasing najel každý měsíc více jak polovinu celkově ujetých km.

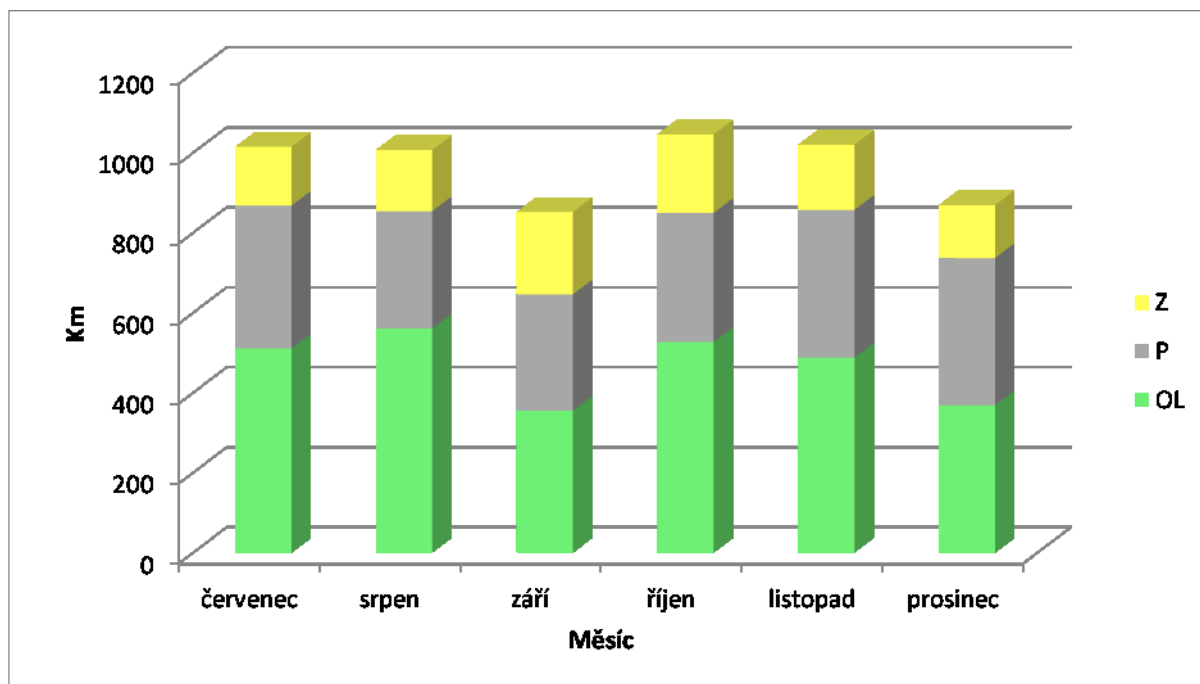
Graf 4.2: Využití automobilů dle druhů ve sledovaném období

Zdroj: Vlastní zpracování.

Jak vyplývá z grafu 4.2 bylo využití soukromých automobilů skoro na stejné úrovni jako využití vozidla na operativní leasing.

Graf 4.3: Denní průměrné najeté km ve sledovaném období

Zdroj: Vlastní zpracování.

Jak znázorňuje graf 4.3, denně se průměrně najelo v každém měsíci minimálně 800 km. Dále je zřejmé, že nejmenší průměrný počet km vykazují privátní vozidla zaměstnanců.

V Tab. 4.2 je blíže analyzován počet kilometrů ujetých jednotlivými vozidly v daném období a počet dnů strávených na služebních cestách. Z daných údajů je zřejmé, že auto pořízené na operativní leasing ujelo za 2. pololetí roku 56.451 km. Jelikož ve smlouvě je stanoveno, že nesmí překročit za rok limit 60.000 ujetých km, nebude moci být v dalším pololetí téměř využíváno.

Tab. 4.2: Analýza podle druhu automobilu

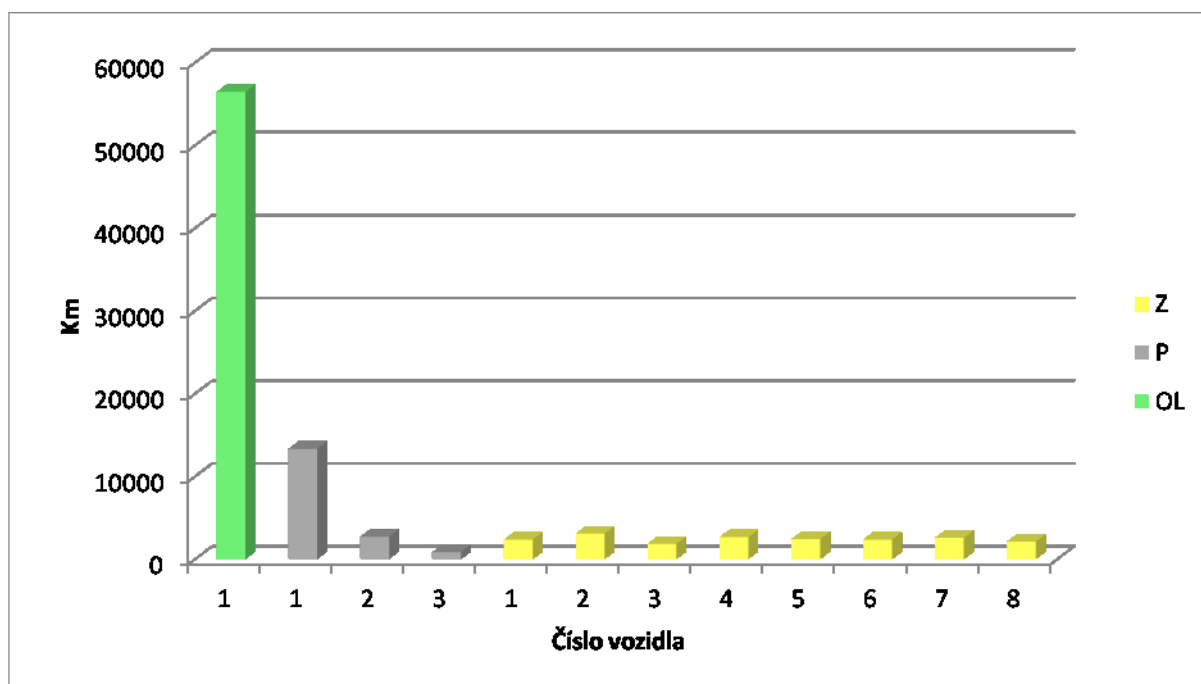
Označení automobilu	Km	Počet SC	Počet dnů	Km/SC	Km/den
OL 1	56.451	42	120	1.344	470
celkem OL	56.451	42	120	1.344	470
P 1	13.323	21	39	634	342
P 2	2.699	5	8	540	337
P 3	830	1	2	830	415
celkem P	16.852	27	49	624	344
Z 1	2.358	12	14	197	168
Z 2	3.091	15	20	206	155
Z 3	1.850	12	14	154	132
Z 4	2.652	15	15	177	177
Z 5	2.405	12	14	200	172
Z 6	2.361	12	15	197	157
Z 7	2.571	10	12	257	214
Z 8	2.103	13	14	162	150
celkem Z	19.391	101	118	192	164
celkový součet	92.694	170	287	545	323

Zdroj: Vlastní zpracování.

Pozn.: 1,2,...n - čísla aut.

Z údajů Tab. 4.2 jsou sestrojeny následující grafy (Graf 4.4, 4.5, a 4.6)

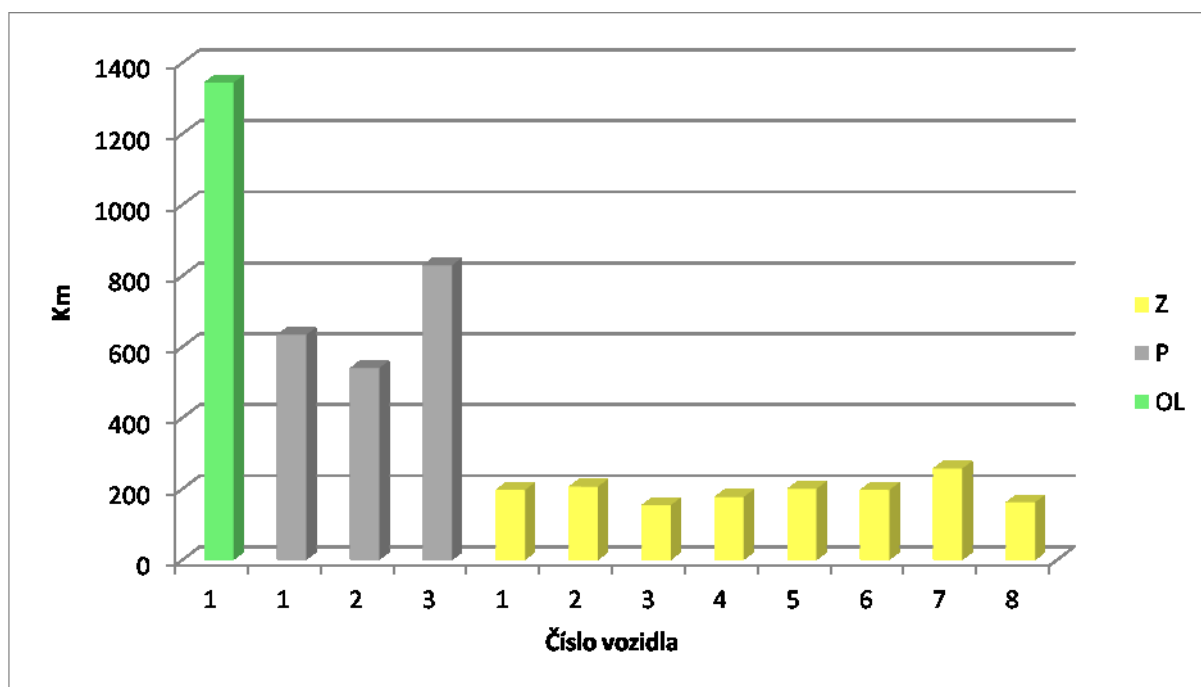
Graf 4.4: Ujeté kilometry dle jednotlivých vozidel

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z grafu 4.4 je patrné, že nejvíce km (cca 56.000 km) ve sledovaném období najelo vozidlo na operativní leasing. Více než 10.000 km najel jeden automobil z půjčovny. Ostatní vozidla najela méně než 4.000 km.

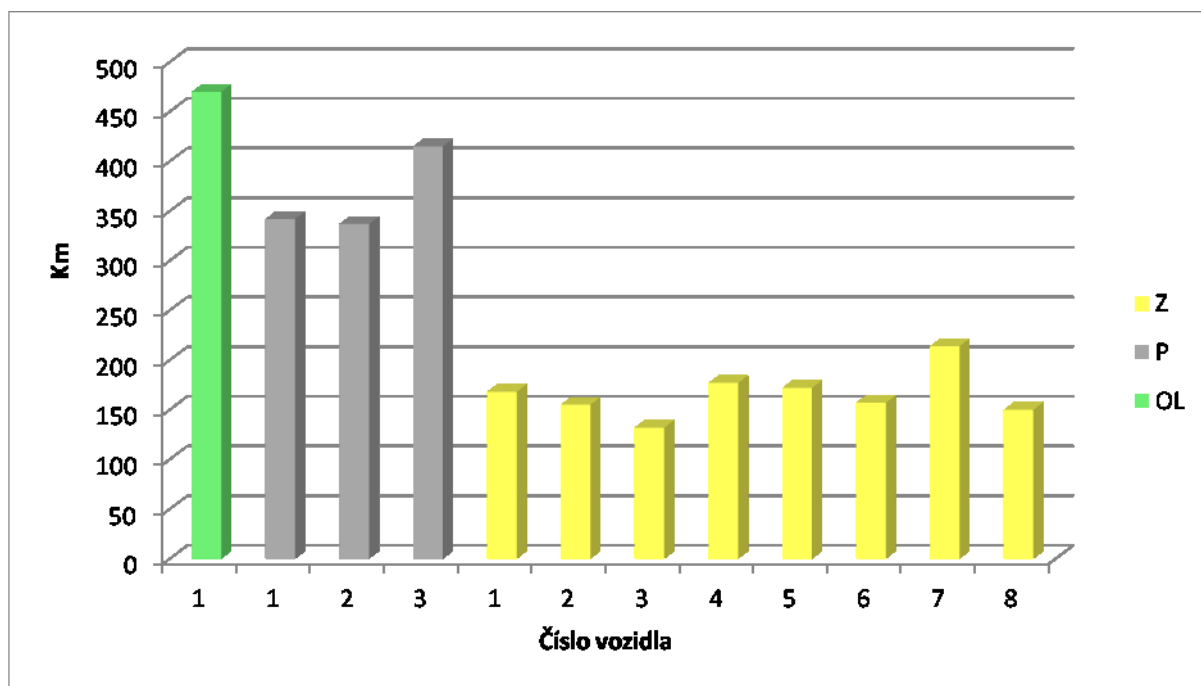
Graf 4.5: Ujeté km na služební cestu

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z grafu 4.5 vyplývá, že průměrný počet najetých km na služební cestu u jednotlivých soukromých vozidel se pohyboval na úrovni 150 - 200 km. U vozidel z půjčovny byl průměrný počet najetých km třikrát vyšší a u automobilu na operativní leasing dosáhl 1.300 km.

Graf 4.6: Ujeté km na den

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z grafu 4.6 je zřejmé, že průměrný počet najetých km za den u jednotlivých soukromých vozidel se pohyboval na úrovni 150 - 200 km. U vozidel z půjčovny byl průměrný počet najetých km dvakrát vyšší a u automobilu na operativní leasing dosáhl 450 km.

V kapitole 4.3. je vypočtena hranice ujetých km na 1 vozidlo, při které je či není lepší využívat vozidlo z půjčovny. Tato hranice činí 333 km. Z údajů poskytnutých firmou vyplývá, že toto pravidlo bylo porušeno ve 21 případech. Tuto skutečnost znázorňuje Tab. 4.3.

Tab. 4.3: Analýza uskutečněných služebních cest

Druh automobilu	Počet SC	Počet SC při nájezdu > 333 km	Počet SC při nájezdu < 333 km
P	27	24	3
Z	101	18	83

Zdroj: Vlastní zpracování.

Pozn.: SC = služební cesta.

Na závěr jsou v Tab. 4.4 uvedeny náklady, které byly vynaloženy na služební cesty a počet ujetých km podle druhu automobilu. Celkové skutečné náklady na všechny služební cesty činily tedy 180.640 Kč. Dále jsou zde srovnány náklady na provoz vozidla bez PHM. Z údajů je zřejmé, že nejnižší náklady na provoz jsou u operativního leasingu, které činí pouze 1,20 Kč/km a naopak nejdražší u privátních automobilů zaměstnanců.

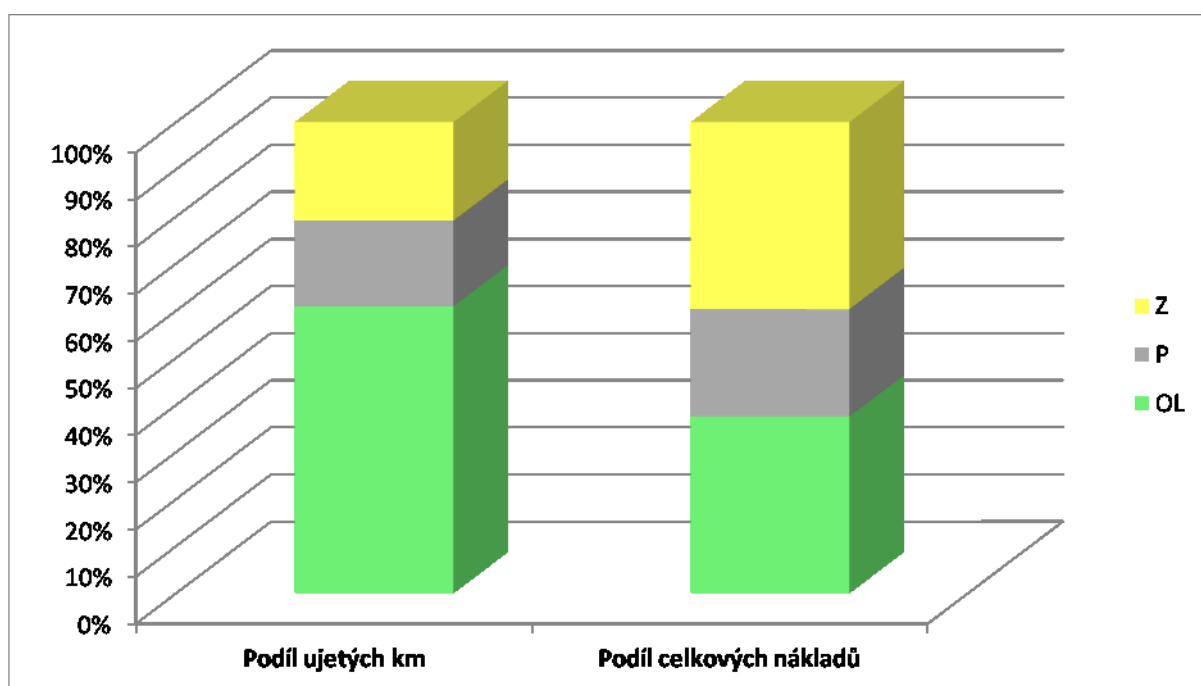
Tab. 4.4: Analýza skutečných nákladů

Druh automobilu	Km	Podíl ujetých km (v %)	Celkové náklady	Podíl celkových nákladů (v %)	Skutečné náklady/km
OL	56.451	60,9	67.741	37,5	1,20
P	16.852	18,2	41.152	22,8	2,44
Z	19.391	20,9	71.747	39,7	3,7
Celkem	92.694	100,0	180.640	100,0	-

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z údajů Tab. 4.4 je sestrojen graf 4.7, který znázorňuje podíl ujetých kilometrů a celkových nákladů v %.

Graf 4.7: Podíl ujetých kilometrů a celkových nákladů

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z grafu 4.7 vyplývá, že největší podíl ujetých km připadá na automobil na operativní leasing a činí cca 60 %, přičemž podíl celkových nákladů je necelých 40 %. Naopak soukromá vozidla ujela pouze cca 20 %, ale jejich podíl nákladů činil necelých 40 %.

4.5 Závěry a doporučení

Z analýz uvedených v kapitolách 4.2 a 4.4 je vedení firmy navrženo provést následující opatření, která zajistí efektivnější využívání osobních automobilů, a tím snížení nákladů na provoz.

První doporučení vyplývá z analýzy počtu najetých kilometrů v uplynulém období a ze skutečnosti, že nejnižší náklady na ujetý km má vozidlo pořízené na operativní leasing. Vzhledem k tomu, že automobil na operativní leasing může najet za pololetí maximálně 30.000 km, bylo by optimální mít ve sledovaném období k dispozici tři automobily na operativní leasing. Tento počet je ale pouze teoretický vzhledem k tomu, že v určitých dnech bylo zapotřebí až šest automobilů současně, a proto by při uvedeném počtu leasingových automobilů pravděpodobně došlo k situaci, že nebude dodržen počet 30.000 ujetých km na vozidlo. Přesto i při nedosažení optimálního počtu 30.000 ujetých km by celkové náklady na vozidla byly nižší, než při využívání vozidel z půjčovny a soukromých vozidel zaměstnanců.

Druhé doporučení vyplývá z celkového počtu ujetých km ve 2. pololetí roku 2011 a předpokládaného nárůstu služebních cest v budoucnu. S přihlédnutím ke skutečnosti, že firma počítá se zvýšením služebních cest o polovinu při nezměněné struktuře, tzn., že v 1. pololetí roku 2012 potřebuje pokrýt cca 139.000 km, je doporučeno navýšení počtu automobilů na operativní leasing na čtyři. Při počtu 60.000 ujetých km/automobil za rok by tak celkový počet 120.000 ujetých km pokryl většinu potřeby 1. poloviny roku 2012. Zbývající potřeba by byla kryta vozidly z půjčovny nebo soukromými vozidly.

Poslední doporučení vyplývá z nákladovosti jednotlivých druhů vozidel ve vztahu k ujetým kilometrům na služební cestě. Při schvalování služebních cest je nutno důsledně dodržovat pravidlo, že soukromá vozidla zaměstnanců budou povolována pouze u služebních cest kratších než 333 km. Za sledované období bylo toto pravidlo porušeno ve 21 případech (viz Tab. 4.3).

5 Závěr

Bakalářská práce je zaměřena na nejdůležitější oblasti spojené s užíváním osobních automobilů v podnikání, a to jak z teoretického, tak praktického hlediska. Obsahuje souhrnný přehled předpisů a postupů pro podnikatele a osoby samostatně výdělečně činné, kteří chtějí používat osobní automobil k podnikání a optimalizovat náklady na jeho provoz. Na konkrétních příkladech je teoretická část přiblížena i laické veřejnosti.

Cílem bakalářské práce bylo shromáždění základních informací, týkajících se osobních automobilů v podnikání a nastínění daňové a účetní problematiky. Dále porovnání nákladovosti vybraných způsobů pořízení automobilů s cílem tyto náklady optimalizovat. Tohoto cíle bylo v bakalářské práci dosaženo.

První část práce je zaměřena na zákony upravující pojmy, povinnosti a práva spojená právě s osobním automobilem. Každý zákon pro své účely definuje jiné skutečnosti. Proto se tato část zabývá nejdůležitější legislativní úpravou, a to zákonem o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, zákonem o provozu na pozemních komunikacích (zákon o silničním provozu), zákonem o DPH, zákonem o daních z příjmů a vyhláškou o registraci vozidla.

Druhá část se zabývá různými způsoby pořízení osobního automobilu, jejich výhodami a nevýhodami. Jelikož pořizování automobilů není levnou záležitostí, každý podnikatel se musí rozhodnout, jaký způsob je pro něj nejvýhodnější. Musí brát v úvahu svou aktuální finanční situaci a zvážit, jestli je pro něj příznivější vložit finanční prostředky právě do koupě osobního automobilu, nebo je zhodnotit jiným způsobem. Protože koupě vozidla z vlastních zdrojů není jediným způsobem financování, může se podnikatel rozhodnout jej pořídit na leasing nebo pomocí úvěru. Protože vozidla nepatří mezi krátkodobý majetek, je tato část zaměřena také na jeho odpisování, a to jak z pohledu účetního, tak daňového. Dále v souvislosti s užíváním vozidla vzniká spousta nákladů, kterými se majitel musí zbývat. Mezi nejdůležitější náklady můžeme zařadit např. PHM, pojištění, silniční daň a náklady spojené s opravami a údržbou vozidla. V neposlední řadě zde byly řešeny způsoby vyřazení, protože existuje více důvodů, proč vozidla již dále nepoužívat. Podnikatel se může rozhodnout např. vozidlo darovat, prodat, vložit jej do osobního užívání nebo jej vyřadit likvidací.

Pro všechny podnikatele je důležité minimalizovat náklady spojené s užíváním vozidla. Proto se poslední část zabývá optimalizací těchto nákladů a efektivností využití

automobilů. Každé podnikání je odlišné, proto mohou být různá řešení, jak minimalizovat náklady. Pro lepší názornost jsme se v této části zabývali analýzou služebních cest konkrétní firmy. Na reálném příkladě jsme provedli názornou analýzu a návrh opatření, která pomohou firmě snížit jejich náklady a zefektivní využití používaných vozidel.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

a) Knihy

- [1] BLECHOVÁ, Beata a Jana JANOUŠKOVÁ. Podvojný účetnictví v příkladech 2001. Praha: GRADA Publishing, 2011. 197 s. ISBN 978-80-247-3806-2.
- [2] DVOŘÁKOVÁ, Dana. Základy účetnictví. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 308 s. ISBN 978-80-7357-544-1.
- [3] FIŠEROVÁ, Eva. „et al.“ Abeceda účetnictví pro podnikatele 2009. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 209. 439 s. ISBN 978-80-7263-522-1.
- [4] JANOUŠEK, Karel., FITŘÍKOVÁ, Dagmar., PROCHÁZKOVÁ, Dagmar a Christian ŽMOLÍK,. Automobil v podnikání. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 440 s. ISBN 978-80-7263-668-6.
- [5] JINDROVÁ, Blanka. Leasing – praktický průvodce. Praha: Grada Publishing, 1999. 109 s. ISBN 80-7169-611-0.
- [6] Kolektiv autorů. Účetnictví podnikatelů. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 2009. 205 s. ISBN 978-80-248-2149-8.
- [7] KONEČNÝ, Miloš. Podniková ekonomika. 5. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2005. 184 s. ISBN 80-214-2930-5.
- [8] MRKOSOVÁ, Jitka. Účetnictví 2010 učebnice pro střední a vyšší odborné školy. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2010. 291 s. ISBN 978-80-251-2925-8.
- [9] PILAŘOVÁ, Ivana. Účetnictví podnikatelských subjektů. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 140 s. ISBN 978-80-7357-617-2.
- [10] PRUDKÝ, Pavel a Milan LOŠŤÁK. Hmotný a nehmotný majetek. 12 aktualizované vyd. Olomouc: ANAG, 2010. 279 s. ISBN 978-80-7263-596-2.
- [11] TPA Horwath Notia Audit. Podvojný účetnictví 2011. 18. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2011. 215 s. ISBN 978-80-247-3807-9.
- [12] VALOUCH, Petr. Leasing v praxi - praktický průvodce. 4. aktualizované vyd. Praha: GRADA Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2923-7.

b) Zákony

- [13] Vyhláška č. 243/2001 Sb., o registraci vozidla, ve znění pozdějších předpisů.
- [14] Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení č. 563/1991 Sb., zákona o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví.
- [15] Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů.
- [16] Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- [17] Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.
- [18] Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.
- [19] Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- [20] Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.
- [21] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- [22] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

c) Internetové zdroje

- [23] Dopravní inspektoráty, 2007-2011. *Přihláška k registraci vozidla* [online]. Dopravní inspektoráty 2007-2011 [cit. 2012-01-21]. Dostupné z: http://www.dopravni-inspektoraty.cz/formulare_zadosti_registru_vozidel.html.
- [24] KOCH, Jiří, 2007. *Účtování leasingu* [online]. Poradce 18. 9. 2007 [cit. 2012-02-08]. Dostupné z: <http://www.i-poradce.cz/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idclanok=82009>.
- [25] Jak podnikat, 2011. *Silniční daň 2011, 2012* [online]. Jak podnikat 27. 12. 2011 [cit. 2012-02-10]. Dostupný z: <http://www.jakpodnikat.cz/silnicni-dan.php>.
- [26] Moodle na Ekonomické fakultě, 2008. *Účtový rozvrh pro podnikatele* [online]. Moodle 2008 [cit. 2012-03-11]. Dostupný z: <http://moodle.vsb.cz>.

SEZNAM ZKRATEK

cm ³	centimetr krychlový
ČR	Česká republika
D	dal
DM	dlouhodobý majetek
DPH	daň z přidané hodnoty
FO	fyzická osoba
Kč	korun českých
kw	kilowatt
MD	má dáti
Pfa	přijatá faktura
PHM	pohonné hmoty
PO	právnícká osoba
Sb.	sbírka
SPZ	státní poznávací značka
ZC	zůstatková cena
ZDP	zákon o dani z příjmů

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11. května 2012

Eva Mohelníková

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Přihláška k registraci vozidla do registru silničních vozidel

Příloha č. 2: Účtový rozvrh

Příloha č. 3: Daňové uplatnění spotřeby PHM (základní zásady)

Příloha č. 4: Daňové uplatnění spotřeby PHM u vozidla použitého zaměstnancem

Příloha č. 5: Daňové uplatnění spotřeby PHM při použití vozidla podnikatelem

Příloha č. 6: Údaje o služebních cestách firmy Alfa